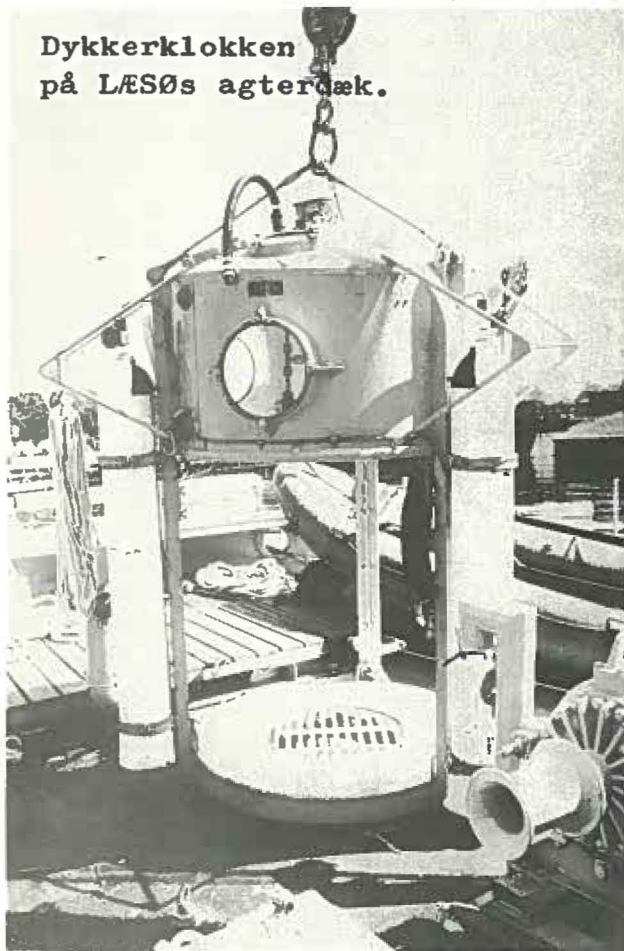

SØVÆRNS- ORIENTERING

Dykkerklokken
på LÆSØs agterdæk.

Søværnets dybdegykkerekapacitet udvidet

I henhold til søværnets bestemmelser for dykning er grænsen for dykning med atmosfærisk luft 60 meter for hjelmdykkere og 40 meter for svømmedykkere.

Det har længe været et ønske at kunne øge denne dybdegrænse for dykning med atmosfærisk luft. Ved at modificere eksisterende svømmedykkerudstyr samt ved at tage engelsk udarbejdede dykke- og dekompressionstabeller i brug har det været muligt ved hjælp af søværnets dykkerskib LÆSØ og dets permanente dykkeinstallatio-

ner og dykkerklokke at få dette ønske opfyldt.

Dykkerklokken har en højde på knapt to meter og en diameter på godt en meter. Klokken, hvor den atmosfæriske luft føres ned, har en højde på ca. 60 cm. Dykkerklokken anvendes på den måde, at den nedsænkes i vandet på det sted, hvor den skal anvendes med 2-3 svømmedykkere indeni. Antallet afhænger af dykkeopgavens karakter. Når klokken er kommet ned til arbejdsdybden, kan maksimalt 2 dykkere gå ud af klokken. Dykkerne kan gennem en slange til hver dykker indtage atmosfærisk luft fra klockens luftsistem og kan arbejde i en afstand af 10-15 meter fra klokken, idet den i klokken tilbageværende dykker virker som tender (leder).

Søværnets Dykkerkursus Nyholm har i sommer holdt et dybdedykningskursus ud for Nexø med deltagelse af et hold på 9 mand fra Søværnets Frømandskorps. Formålet med kursus var at uddanne frø-mændene til selvstændigt at kunne tilrettelægge, lede og udføre dykning ned til 75 meters dybde på atmosfærisk luft og iltdekompression med anvendelse af den i dykkerskibet installerede dykkerklokke.

Dykkerkursus valgte Nexø som base, fordi de dybder, der skulle dykkes på her, alle fandtes inden for 2 sømil fra kysten, hvorved lange forlægningsafstande til dykkerfeltet kunne undgås. Desuden mente Dykkerkursus, at bund og sigt (vandets renhed) her bedst ville tjene gennemførelsen af forsøgene, hvilket også viste sig at være tilfældet. Skønt der var mørkt på de større dybder, var det muligt at se ved hjælp af undervandslygter, hvilket ikke ville have været tilfældet i Århus Bugt, som er Dykkerkursus sædvanlige øvelsesområde.

Forud for togtet til Bornholm tilbragtes 2 dage på Dykkerkursus på Holmen, hvor frømandene fik en detaljeret gennemgang af de fysiske og de fysiologiske forhold ved de forestående dykninger efter de engelske "Deep Air Oxygen Tables" samt de engelske behandlingstabeller, der skulle tages i anvendelse i tilfælde af dekompressionssyge, populært kaldet "dykkersyge", men i realiteten et kompleks af forskellige specifikke symptomer, der hver for sig kræver en forskellig behandling.

Optræningen til dybdedykningen på de 75 meter skete ved dykninger til 50, 54, 60, 66 og 70 meters dybde. Disse dykninger skulle samtidigt tjene som tilvænnning til det forhøjede kvælstofpartialtryk, som er årsagen til den frygtede kvælstofrus, der ofte i dykningens barndom har været medvirkende til ulykker. I dag er man klar over problemet og tager ved indlæringen højde herfor. Alle de implicerede dykkere har registreret kvælstofrusens symptomer, men har på grund af den korte ekspositionstid (den tid, man er udsat for et vist tryk), 12 minutter, været i stand til at kontrollere deres adfærd.

Under kursus dykkedes der til en dybde af 70 meter. Dykningen forløb uden uheld. Dagen efter skulle målet, dybdedykning til 75 meter på atmosfærisk luft, nås. Dagen oprandt med ideelt dykkevejr, ingen vind og sø, vandet klart og vandtemperaturen på 10°C. Kl. 1010 gik det første hold dykkere i klokken for at sætte rekord. Kl. 1015 blev klokken firet ned og var kl. 1019

nået ned på 75 meter med ca. 1,5 meter ned til havbunden. Selv om der var mørkt på denne dybde, var sigtbarheden i undervandslygternes skær ganske god, og dykkeren inde i klokken kunne se dykkerne på 3-4 meters afstand. Kl. 1027 påbegyndtes ophejsningen af klokken, og efter en begivenhedsløs dekompression på 29 minutter, hvoraf de 23 foregik på ilt, nåedes overfladen kl.1056. Hele dykningen havde taget 41 minutter.

Søværnets dybdedykkeberedskab er nu, ved anvendelse af dykkerskibets dykkeinstallation i forbindelse med den indarbejdede dykkeprocedure, 75 meter. Hvis situationen kræver det, kan der foretages en kortvarig dykning til 80 meters dybde, som herefter må anses for at være den, henset til dykkernes "fysiologiske" sikkerhed, største dybde, søværnet er i stand til at dykke til på atmosfærisk luft. (VBS/SDS)

Torpedoskydekonkurrence 1975

Efter en pause i 1974 har Torpedobådseskadren i år genoptaget sin konkurrenceskydning med torpedoer. Konkurrencen fandt sted i perioden 11. august til 20. august i farvandet syd for Hesselø. Vejret var i så godt som hele perioden ideelt. Til gennemførelse af skydningerne var der assistance fra fregatten PEDER SKRAM, der var målskib, ubådsdepotskibet HENRIK GERNER, der var indbjærgningsfartøj, samt fra Torpedostation Kongsøre, der assisterede med klargøring af torpedoerne. Søværnets Flyvetjeneste deltog med en helikopter, der medførte overdommeren for konkurrencen, Søværnets Våbeninspektør.

Vinder af torpedoskydekonkurrencen blev torpedobåden SØULVEN, der opnåede et resultat, der berettigede til præmiering efter de for konkurrencen gældende bestemmelser. Konkurrencen gennemførtes for første gang med anvendelse af søværnets nye torpedoer. (VBS/STS)

En usædvanlig begivenhed

Kommandørkaptajn J. Teisen modtog 24. juli diplom og gratiale for 50 års tjeneste i søværnet.

Kommandørkaptajnen blev ansat i søværnet i 1924. Efter gennemgang af officersuddannelse og udnævnelse til søløjtnant II i 1928 fulgte en række år med varierende tjeneste hovedsageligt i Flå-

dens skibe, bl.a. i undervandsbåden GALATHEA, torpedobådene NARHVALEN og LAXEN, Kongeskibet og artilleriskibet NIELS JUEL.

Efter krigen fulgte endnu nogle år med sejlene tjeneste, derefter en periode ved Jydske Marinekommando og Bælternes Marinekommando som stabschef og ved Det maritime Hjemmeværn og sluttelig fra 1958 tjeneste ved Marinens Bibliotek.

Det er i søværnet en meget sjælden begivenhed, at et 50 års tjenestejubilæum kan fejres. (MST)

Nye ansættelsesbetingelser for stampersonellet

Der er udkommet nye bestemmelser om stampersonellets ansættelsesvilkår. Den hidtidige kundgørelse fra 1973 (KFF B.15-1973) er afløst af en ny (B.10-1975). I tilslutning til den nye kundgørelse har Forsvarskommandoen udarbejdet en Forsvarskommandobestemmelse (P.420-5, AUG 1975), som angiver de nærmere administrative retningslinier, som det har været nødvendigt at fastsætte i forbindelse med kundgørelsen. Disse to nye bestemmelser, kundgørelsen og Forsvarskommandobestemmelsen, udgør tilsammen et kompleks, som indeholder alle de nødvendige administrative bestemmelser for stampersonellets ansættelsesvilkår. Man skulle således ikke have behov for at søge sådanne bestemmelser andre steder. Der er i bestemmelserne angivet sådanne mindre afvigelser for de tre værn, som er nødvendiggjort af de forskellige administrative betingelser i værnene.

De nye bestemmelser betegner ikke noget afgørende principielt brud med, hvad der hidtil har været gældende. Der er dog kommet en hel del nye ting med, og enkelte af de hidtidige bestemmelser er ændret.

Det, der mest falder i øjnene, er vel nok, at bestemmelserne om fastsættelse af prøvetid er ændret. Den hidtil gældende regel om, at en antagen, som ikke bestod prøverne i forbindelse med afslutningen af en konstabelelevuddannelse, kunne opsiges, er bortfaldet. Dette hænger delvis sammen med, at denne regel i tidsfastsættelsen havde sammenhæng med længden af værnepligten og med, at den kortere værnepligtstid har mistet sin betydning. I stedet er der åbnet mulighed for at fastsætte en forlænget prøvetid efter de indledningsvise normale seks måneder, såfremt der er en afgørende risiko for, at den pågældende ikke vil kunne klare senere prøver. Den forlængede prøvetid skal da løbe, ind-

til disse prøver er klaret. Fastsættelse af en sådan forlænget prøvetid foretages af Forsvarskommandoen, således at man sikrer nogenlunde ensartet administration i starten.

Reglerne om opsigelse og meddelelse af advarsler, som har været optaget i andre bestemmelser, er nu samlet i dette kompleks, hvorved større klarhed er opnået. Det fremgår således klart af de nye bestemmelser, i hvilke tilfælde der skal indhentes udtalelser fra Centralforeningen for Stampersonel i forbindelse med opsigelse af kontrakt, og hvorledes man skal forholde sig inden for prøvetiden i sådanne situationer. Det fremgår også nu klart, hvornår en skriftlig advarsel kan meddeles en antagen, og hvad en sådan advarsel skal indeholde.

Reglerne vedrørende lægeundersøgelse er blevet ændret en smule, således at personel, som skal langtidsantages, nu kun skal undersøges, såfremt tjenestestedet finder det nødvendigt. Som det normale vil den indledningsvise lægeundersøgelse, der er foretaget ved den første antagelse, og den pågældendes tjeneste i øvrigt overflødigøre denne undersøgelse.

Vedrørende tidsbestemte kontrakter er det nu i bestemmelsen slået fast, at sådanne kontrakter efter prøvetidens udløb, men inden for den aftalte periode, kun kan opsiges, når der foreligger enten helbredsbetingsbeting utjenstydgtighed hos den antagne, eller der foreligger misligholdelse af kontraktforholdet fra en af siderne. Personel med tidsbestemt kontrakt kan således ikke opsiges efter de almindelige regler, som omhandler manglende beskæftigelse og lignende. Det er fra alle sider fundet rimeligt, at når forsvaret ønsker, at den antagne skal binde sig for en bestemt periode, må det også yde den antagne sikkerhed for virkelig at kunne blive i denne periode.

For personel, der er antaget til gennemgang af lærlingeuddannelse og lignende, er der dog særlige regler.

I praksis medfører disse regler næppe større ændringer for den enkelte, da der som helhed også hidtil er blevet administreret sådan.

Der har været ønske om at ændre de nuværende kontraktformularer, men man har dog ikke nået at få dette gjort helt klart, inden den nye bestemmelse træder i kraft, hvorfor de hidtidige kontraktformularer indtil videre fortsat anvendes. Det er aftalt mellem ministeriet og Centralforeningen for Stampersonel, at man snarest skal drøfte udformingen af disse kontrakter.

De nye bestemmelser er trådt i kraft pr. 1. august. Der er fastsat en overgangsbestemmelse med hensyn til prøvetider. Således kan tjenestesteder, som har konstabelelever, der skønnes at ville få problemer med at klare prøver ved afslutningen af konstabelelevuddannelsen, fastsætte forlængede prøvetider efter de nye regler. Sådanne forlængede prøvetider skal være fastsat inden 15. september. (MST)

Indland kort

Stabschefen ved Chefen for Søværnet inspicerer minelæggeren FALSTER den 10. september. Inspektionen finder sted nord for Hundested og i Isefjorden. Der vil bl.a. blive øvet mineombordtagning, minelægning og havaritjeneste.

Den 28. august måtte Chefen for Hæren undervejs til Jylland i helikopter lande på Flådestation Korsør på grund af tåge. Generalen benyttede lejligheden til en rundvisning på flådestationen, hvor han også fik en orientering om virksomheden.

Holmens Kirkes menighedsråd har indbudt medlemmer og stedfortrædere, kirkekoret og kirkegårdens funktionærer til et besøg på Holmen den 15. september, hvor man bl.a. skal bese Arsenaløen, Bohlendachhuset, Frederiksholm og Nyholm. Rundvisningen ledes af konservator V.Topsøe-Jensen.

Søværnets Våbeninspektør inspicerede på Chefen for Søværnets vegne Marinekaserne København den 28. august. Våbeninspektøren blev assisteret af repræsentanter for Marinestaben og Søværnets Våbenskoles håndvåbenuddannelse.

Udland kort

Svenskerne afprøver den nye målsøgende torpedo, Tp 42, der kan bruges fra helikoptere, undervandsbåde og alle typer overfladefartøjer, selv kuttere. Data: 400 mm diameter, 2,4 m lang, vægt 260 kg. Den har to uafhængige styringssystemer og kan desuden forsynes med en speciel trådstyringssektion.

11 videnskabsmænd fra Det arktiske Institut i Leningrad har tilbagelagt en månedlang rejse på en 35.000 m² drivende isflage. De drev fra Franz-Josefs Land til Svalbard, et farvand, hvor der

kun sjældent kommer skibe. Formålet var videnskabelige observationer.

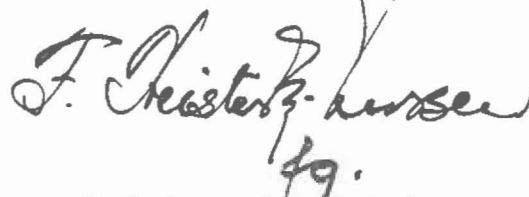
Det norske statsinstitut for strålehygiejne har ingen indvendinger mod, at det reaktordrevne amerikanske hangarskib NIMITZ anløber norske havne. Det er nu forsvarsministeriet, der skal svare amerikanerne, men det oplyses, at der ikke foreligger en formel ansøgning om anløb, men blot en generel forespørgsel.

Den svenske flåde bestilte i 1875 25 Whitehead-torpedoer, der blev leveret året efter. Siden har flåden uafbrudt udviklet nye torpedoer. I den anledning er der nedsat en arbejdsgruppe, der skal forberede et jubilæumsskrift. Der er sendt skrivelse til alle tjenestesteder med anmodning om bidrag af tekst og billeder.

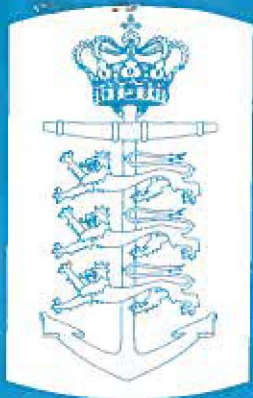
Det amerikanske flådes ældste hangarskib, FRANKLIN D. ROOSEVELT, fra 1945, skifter status til træningsskib for flyenheder på Atlanterhavskysten. Det har netop afsluttet sin sidste tjeneste ved 6. flåde i Middelhavet. I forvejen er det gamle hangarskib LEXINGTON træningsskib i Den mexikanske Golf.

Den sovjetiske vejrtjeneste har netop udgivet en håndbog om isforholdene på verdenshavene. Den er skabt på grundlag af informationer fra polarekspeditioner og observationer fra sputnikker. Bogen er tænkt som et hjælpemiddel for skibsfarten i polarområderne.

Tre funktionærer på Karlskronaværftet har bygget lystbåde på den svenske flådes regning. De indsmuglede egne opgaver i den løbende produktion af torpedobåde af SPICA-klassen, bl.a. skrogdele af stål. De blev afslørede gennem en undersøgelse af værftets akkordaftaler, der pludselig ikke stemte.

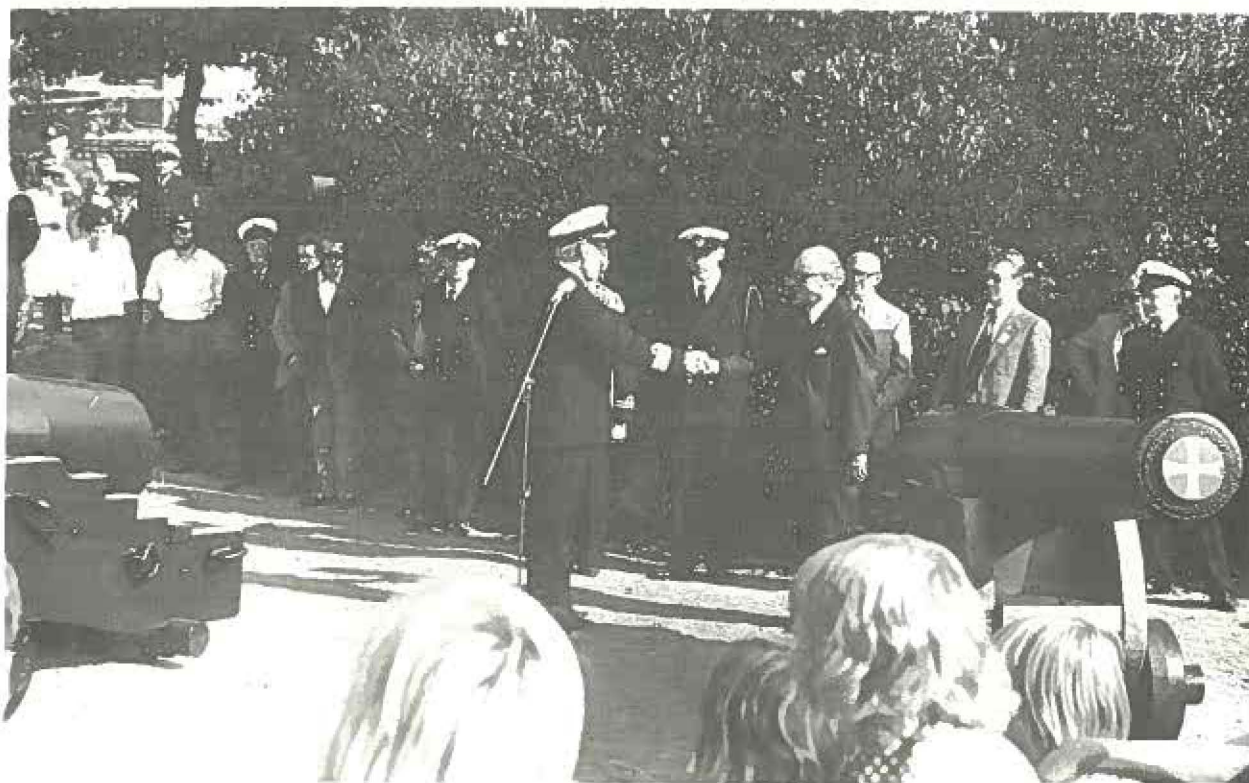
F. Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

MST-2

Nr. 31/75
12 SEP 75

SØVÆRNS- ORIENTERING

Søværnets gave overrækkes

Flådens dag i Korsør

Flådestation Korsør fik stor succes med arrangementet "For-
svarets weekend" den 29.-31. august, hvormed man dels højtidelig-
holdt den 29. august, dels fejrede Korsør bys 550 års og flåde-
stationens eget 15 års jubilæum.

I forbindelse med et helt usædvanligt godt vejr var hovedårs-
sagen til, at dette arrangement - efter hvad Sjællands Tidende
skrev - "helt sikkert vil stå som et af jubilæumsårets bedste og
mest markante", at chefen for Søværnets operative Kommando havde

besluttet, at 16 enheder fra øvelsesgruppen DANEX II skulle anløbe Korsør i weekenden.

Chefen for Flådestation Korsør har derfor også sendt følgende takkebrev til kommandør Helge Nielsen, der på grund af kontre-admiral H.M.Petersens sygdom, som fungerende chef for Søværnets operative Kommando førte kommandoen over gruppen:

"På flådestationens vegne vil jeg gerne bringe en tak til øvelsesgruppen for besøget i Korsør den 29/8 - 1/9, som var hovedårsagen til, at flådestationens bidrag til byens jubilæumsarrangementer fik et for Søværnet så værdigt format og et så vellykket forløb.

Besøget opfyldte til fulde de forskellige formål, vi havde tilsigtet, og overgik endog vores forventninger med hensyn til interesse fra befolkningens side.

Således blev Søværnets operative enheder præsenteret ikke blot for Korsør, men for store dele af Vestsjælland, idet vi har flere sikre indikationer af, at folk kom hertil langvejs fra for at se skibene. Alle udtalelser fra byens side er særdeles positive såvel over for den måde, skibene præsenterede sig på, som med hensyn til besætningernes optræden i byen.

For flådestationen betød de mange skibes anløb dels en praktisk afprøvning af vores samlede servicekapacitet, dels en meget stor opmuntring og inspiration ved at opleve en så repræsentativ samling af de operative enheder, som vi er til for at betjene.

Det er nok svært for udenforstående helt at forstå den betydning, det har haft for den enkelte medarbejder - specielt de civile - at hele byen nu har fået et konkret indtryk af den flåde, som er baggrunden for hans arbejde. Alle, jeg har talt med, har givet udtryk for glæde og stolthed over besøget.

Endelig bidrog besøget til, at både mindehøjtidelighed og overrækkelse af Søværnets gave fik den ramme, som sådanne ceremonielle arrangementer ikke kan undvære.

Der er ikke tvivl om, at denne weekend står som et af højdepunkterne i byens "Jubi-sommer", og at besøget af DANEX II vil blive husket mange år fremover til gavn for Søværnet og for flådestationen.

I håbet om, at øvelsesgruppens enheder også har været tilfredse med besøget, sender jeg alle vores hjerteligste tak."

Ved flådestationens "Åbent hus"-arrangement om lørdagen hentede Søværnets Tamburkorps sig en ny, velfortjent succes blandt

Tamburkorpsset i Korsør

de over to tusinde tilskuere til et "Mini-Tattoo", hvor også Kvindeligt Marinekorps' Musikkorps gjorde stor lykke.

KM Musikkorps i Korsør

Korsør Marineforening, der deltog meget aktivt i hele weekenden, havde ved midler fra "Soldatens og orlogsgastens Fond" udsat 11 sølvbægre som præmier i en trekamp i travaljeroning, tovtrækning og præcisionslinekast, hvori deltog et hold værnepligtige fra DANEX og et fra flådestationen samt et hold fra Marineforeningen. Sidstnævnte hold vandt den samlede konkurrence, hvorfor bægrene gik til de værnepligtige fra flådestationen, der vandt over DANEX-holdet, dog kun med 3 points, til trods for at skibene havde haft meget kort tid til at udtage holdet og træne.

Torpedobådskadren holdt samtidigt en velbesøgt forældresejlads, og bådenes afgang blev en ekstra oplevelse for de besøgende, bl.a. med en helikopter demonstration, hvor to mand blev taget op fra en redningsflåde på Badstuerevet.

Endelig bør det nævnes, at Forsvarsudstillingen, Søværnsudstillingen og Hjemmeværnsudstillingen, der var opstillet ved skibene i civilhavnen, kunne notere et meget stort besøg i weekenden, således anslog Forsvarsudstillingen tallet til op mod 10.000.

(FLS KOR)

Våbenofficerskursus 1975/76

Under Søværnets Våbenskole afholdes i tidsrummet fra 6. oktober til 15. marts et våbenofficerskursus. Kursus er det andet af sin art, der vil blive gennemført inden for søværnet.

Våbenofficerskursus har i henhold til søværnets kursusoversigt følgende formål: "At uddanne deltagerne til, eventuelt i forbindelse med et våbensystemkursus, at lede, planlægge, styre og kontrollere enhver aktivitet inden for fagområdet "våben". Fagområdet "våben" omfatter følgende: Artilleri (kanon- og missilvåben), minevåben og minemodforholdsregler, torpedo- og antiundervandsbådsvåben samt bevogtning og nærforsvar.

Et sådant våbenofficerskursus har en samlet længde på 24 effektive uger, men af tidnød vil det nu planlagte kursus kun komme til at omfatte 21 effektive uger, hvilket har betydet, at minedelen samt bevogtnings- og nærforsvarsdelen vil komme til at udgå, således at det nye kursus kommer til at omfatte: Artilleri (kanon- og missilvåben), torpedo- og antiundervandsbådsvåben, våbenvedligeholdelse, kampinformation samt en studieperiode i Norge på 3 uger, hvor der fra norsk side vil blive undervist i: Operationsanalyse, computer-teknik og i SEA SPARROW-missilet. Desuden er der besøg på norske våbenfabrikker.

Til våbenofficerskursus 1975/76 er der tilmeldt 8 danske elever samt - som noget nyt - 7 officerer fra den norske marine.

Med et våbenofficerskursus afrundet med et våbensystemkursus vil eleverne være velkvalificerede til tjenesten som divisionsofficer for våbendivisionen i enheder med komplicerede våbensystemer.

(VBS)

Svensk forsvar ønsker 9 milliarder

Trods de reelt snævrere rammer er målet at bevare forsvarseffekten, understreger de svenske militære chefer i deres forslag til det kommende finansår. De samlede ønsker beløber sig til 9.003 mio.sv.kr., hvilket er 24 mio. mere end den ramme, regeringen har lagt. Hærchefen, generaløjtnant C.E.Almgren, betoner vigtigheden af at dæmpe nedgangen i forswarets effekt. Han siger, at den operative styrke vil mindskes betydeligt i de nærmeste år "trods prioritering av stridande förband".

Hærchefen ønsker 3.314 mio.sv.kr., hvoraf 834 mio. til materielanskaffelser. Hæren vil bl.a. have infanterikanonvogn 91, lette terrænbiler, haubitz 77 og luftværnsmissil 70. Desuden ønskes modernisering af kampvogne og luftværnsmateriel. Halvdelen af de nuværende infanteribrigader moderniseres under navnet infanteribrigade 77. De brigader, der ikke moderniseres, fortsætter indtil videre med nuværende organisation og materiel. De kaldes skytte-regimenter, fordi stormkanoner og terrængående køretøjer efterhånden udgår og ikke kan erstattes. Personellet får dog samme uddannelse som infanteribrigade 77. Norrlandsbrigaderne oprettholdes og får nyt materiel. Feltjæger-bataljonerne omorganiseres til skyttebataljoner. De panserbrigader, der er udrustet med kampvogn S (103), beregnes at holde til midten af 1990-erne. Centurion-kampvognene må udgå i midten af -80'erne, hvis de ikke moderniseres.

Under programperioden bør et antal selvstændige bataljoner med kamp som hovedopgave organiseres. Hensigten er, at de skal muliggøre et forsvar i stor dybde. Oprettelsen muliggøres ved at mindske personellet i infanteribrigaderne på den måde, at visse panserdele udgår, og ressourcer overføres fra ledelsesfunktioner. Endelig oprettes et antal jægerbataljoner bestemt til kamp i dybden mod et af angriberens besat område.

Flyvevåbnet ønsker 3.160 mio.sv.kr., hvoraf 1.285 til materiel. Chefen for flyvevåbnet, generaløjtnant Dick Stenberg, vil

bestille den anden delserie af Viggen-fly og fortsætte studierne af et nyt angrebssystem. Der ønskes også bemyndigelse til udvikling af et svensk missilsystem til Viggen. To jagtdivisioner, en angrebsdivision, en opklaringsdivision og fire basekompagnier forsvinder. To divisioner ved F 16 i Uppsala får den nye Draken J 35 F. Den nye Viggen begynder at leveres i 1978, og i de følgende år indledes omskoling af de tilbageværende eskadriller. Planen forudsætter, at næste angrebssystem omfatter en modificering af Jagtviggen. Det medfører dog en så lav beskæftigelse for fly-industrien, at en indenlandsk udvikling af kampfly ikke kan sikres. Flyvevåbnets personelnedskæring beregnes til 514 i budgetåret. General Stenberg understreger, at den krigsorganisation, der opstår i midten af -80'erne med bl.a. kun 8 jagtdivisioner, vil blive mindre slagkraftig end dagens organisation.

Chefen for marinen, viceadmiral Bengt Lundvall, anmoder om 1.266 mio.sv.kr., hvilket er 11 mio. over den fastlagte ramme, og han ønsker - med henvisning til flådens ringe andel i de totale forsvarsudgifter - yderligere 50 mio.sv.kr. pr. år i de næste fem år. Han siger, at den største svaghed i marinen er, at antallet af enheder er for lille, og det er alvorligt, at man endnu ikke har et moderne sømissil. Sætter vi ikke ind nu med at stoppe nedgangen i antallet af de enheder, der udgår, forværres situationen. Det er lettere at bære udgifterne, hvis de fordeles jævnt over hele perioden, anfører admiralen.

Marinens bevillingsramme for de næste fem år opgøres i gennemsnit til knap 1.300 mio.pr. år, totalt til 6.476 mio. De ekstra 50 mio.sv.kr. pr. år skal bruges til det moderne missil og til modernisering til fregatter af fire jagere af ØSTERGOTLAND-klassen samt til anskaffelse af nye miner og elektronisk udstyr.

I 5-års-perioden indledes leverancerne af de 16 nye patruljebåde, medens 2 ældre jagere overføres til fregatter uden erstatning. Tre undervandsbåde af NACKEN-klassen er under bygning, men antallet af undervandsbåde mindskes i år, og yderligere 12 af HAJEN- og DRAKEN-klasserne udrangeres i slutningen af -70'erne. Der er derfor planlagt anskaffet en nye serie på dette tidspunkt. Alligevel vil der da være 30 % færre undervandsbåde end i dag. Der er et studiearbejde i gang vedrørende den nye undervandsbådstype, A 17, som skal erstatte de 6 DRAKEN-ubåde, der er på vej ud. I flådens programplan prioriteres A 17-projektet, hvilket betyder, at mulighederne for at bygge undervandsbåde i Sverige bevares.

Anskaffelse af et nyt mobilt kystartilleri skal ske fra 1978/79, og moderniseringen af kanonluftværnet fortsættes. Marinens dykkercentral for militær og civil undervandsforskning påbegyndes. Til centralen knyttes det nye undervandsbådsredningsfartøj, der bygges ved Kockum. I 5-års-perioden vil marinens faste personel blive nedskåret med 174.

Forsvarets materielverk ønsker 315 mio.sv.kr., der næsten udelukkende går til personeludgifter. Det bliver nødvendigt at mindske personellet med 400, næsten lige så meget, som man allerede har reduceret det med. Forsvarets forskningsanstalt anmoder om 154 mio.sv.kr. og vil som noget nyt indlede studier over menneskets rolle i totalforsvaret. Hjemmeværnet foreslås at beholde mindst sin nuværende styrke, men det foreslås, at kompagnierne får nye automatkarabiner, moderne maskinpistoler og panserværnsvåben.

(MST)

Indland kort

Langelandsfort havde i april kvartal 21 redningsaktioner til grundstødte eller havarerede skibe og nødstedte på søen. Desuden tog man sig i 8 tilfælde af ilanddrevne, farlige genstande. I samme periode deltog fortet i 18 øvelser.

Flådestation Frederikshavn har haft besøg af 30 elever (automekanikere) fra Skjern Tekniske Skole og af de udenlandske forsvarsattachéer, som fik orientering, rundvisning og besøgte Mine depot Ålbæk. Desuden er 21 officerer (OF A) blevet orienteret om Søværnets Kampinformationsskole.

De 11 elever på Søværnets Officersskoles premierløjtnantkursus har besøgt Artillerikursus Sjællands Odde og Torpedostation Kongsøre. De har desuden gennemgået mineuskadeliggørelseskursus og tager nu fat på bevogtnings- og nærforsvarsuddannelse.

Udland kort

USAs nyeste atomdrevne krydser er ved Newport News skibsværftet blevet navngivet TEXAS. Den er 585 ft lang og flådens syvende atomdrevne krydser. Prisen er 270 mio. dollars

Når den 21. sovjetiske ekspedition til Antarktisk starter fra Leningrad om et par måneder, vil flagskibet være et nyt diesel-elektrisk skib MIKHAIL SOMOV. Data: 14.000 t, 4 motorer på hver 8.000 HK, 17 knobs fart. Det er det hidtil kraftigste forsknings-skib i verden, og det kan forcere is på halvanden meters tykkelse.

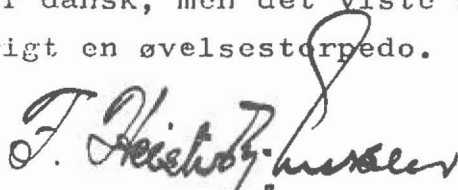
Værnepligtskontoret i Kristianstad i Sverige, der hvert år udskriver 13.000 værnepligtige, er foruroliget over, at flere og flere unge har nedsat hørelse. Samme iagttagelse er gjort overalt i forsvaret - man har stærk mistanke til larmen i diskotekerne.

Den stående Atlanflåde, Standing Naval Force Atlantic, består i øjeblikket af tre fregatter fra England, Holland og Portugal, to destroyere fra Vesttyskland og Canada samt kommandoskibet, den amerikanske missildestroyer MACDONOUGH. Styrken har siden oprettelsen trænet 35.000 besætningsmedlemmer.

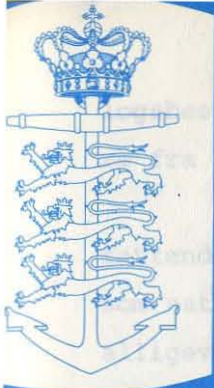
"Kystlinjen af stål" kalder kineserne deres flåde, der nu er den tredjestørste i verden. Den består af over 1.000 skibe, 60 undervandsbåde, 600 marinefly og 230.000 besætningsmedlemmer. Flådechef menes stadig at være den gamle admiral Hsiao Ching-Kuang, men han er hårdt trængt af admiral Su Chen-hua, der er medlem af politburo.

Efter omhyggelig overvejelse har den norske regering sagt ja til et amerikansk ønske om anløb af det nye amerikanske atomdrevne hangarskib CHESTER W. NIMITZ. Skibet, der har indledt sit jomfrutogt i nordatlantiske farvande, kommer til Oslo den 22. september på et 3 dages besøg.

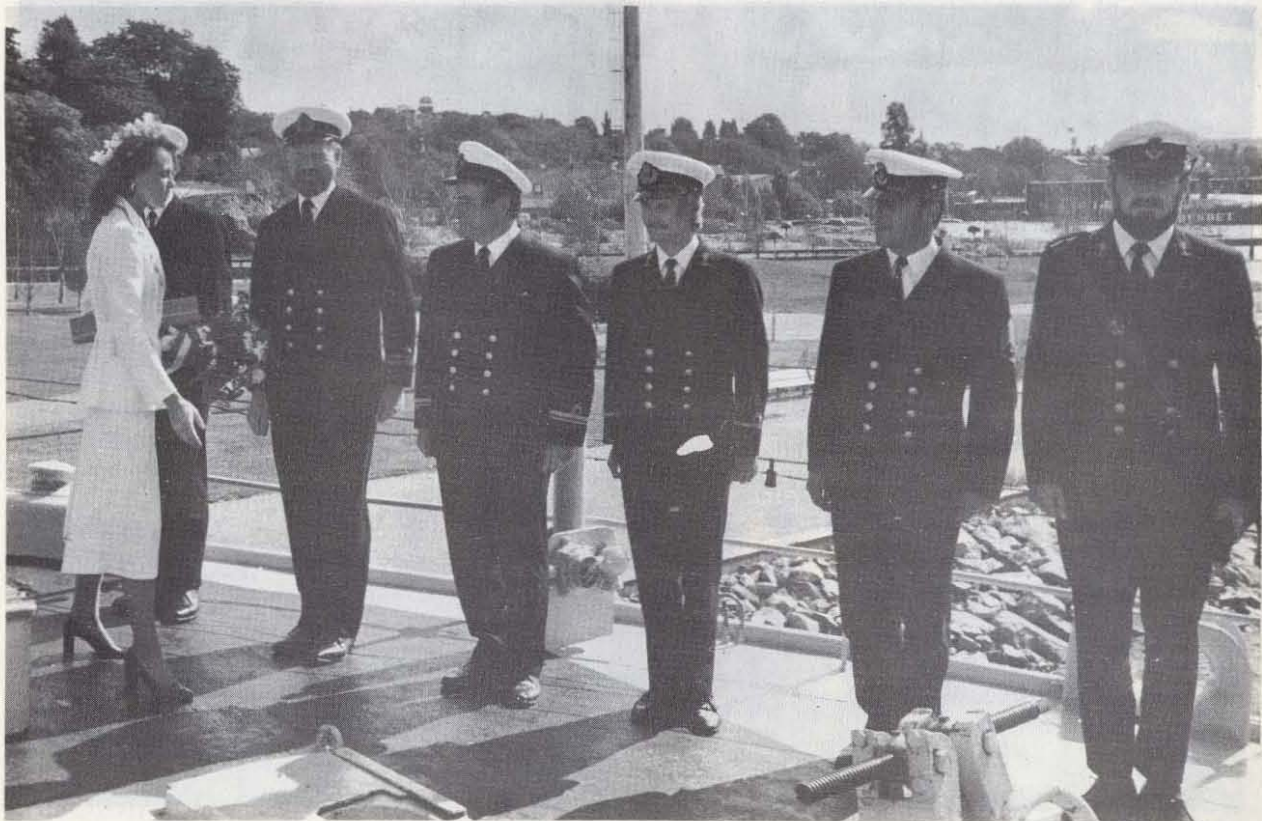
Simrishamn var i sidste uge afspærret en halv dag, da en trawler kom i havn med en 10 m lang torpedo på 500 kg, som man havde opfisket halvvejs mellem Bornholm og Simrishamn. Flådens minører troede først, at den var dansk, men det viste sig, at det var deres egen. Det var i øvrigt en øvelsestorpedo.

F. Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

SØVÆRNS- ORIENTERING

Mälardrottningen byder danskerne velkommen

Skoledelingen til jubilæum i Stockholm

1. og 2. skoleskibsdivision, FYEN, VILSUND og EGERNSUND, aflagde i dagene 20.-25. august uofficielt besøg i Stockholm i anledning af Barnens Dags 70-års jubilæum.

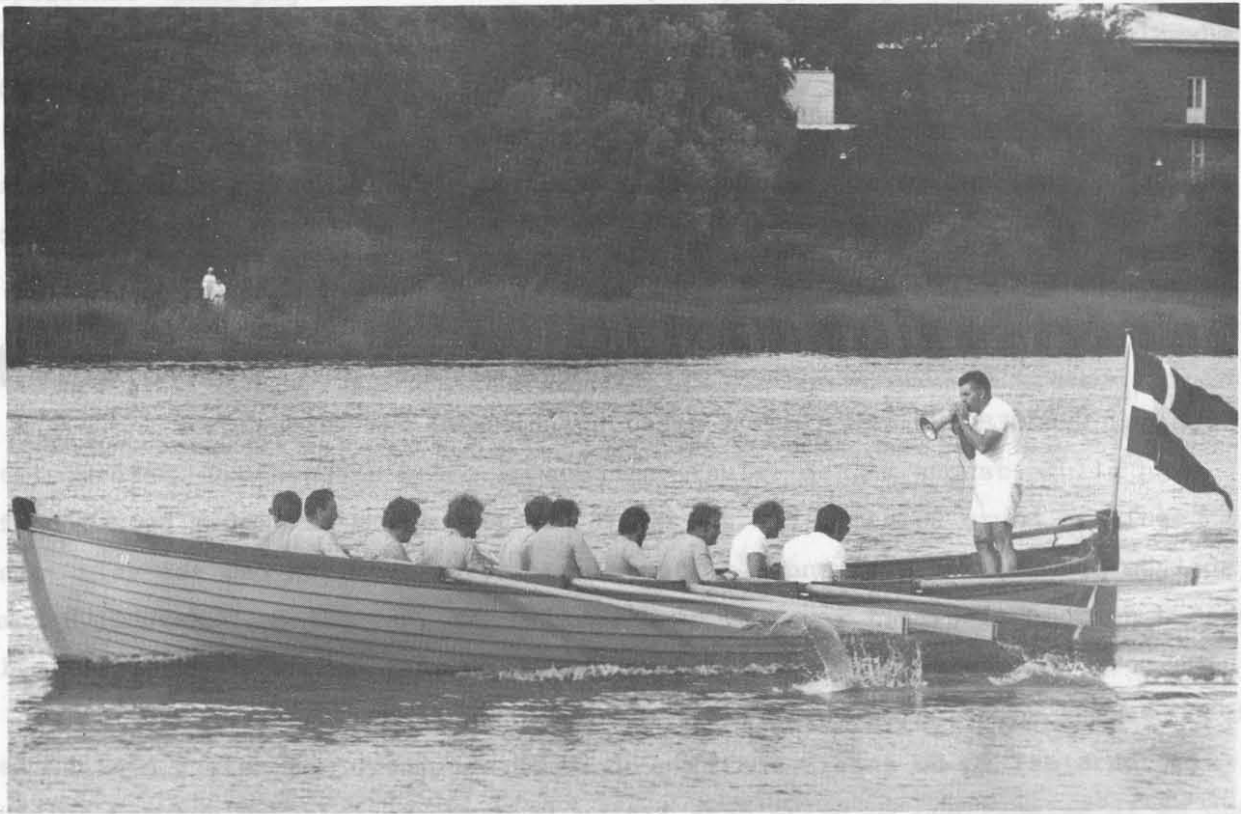
Søværnets Tamburkorps deltog ligeledes i besøget og var underbragt om bord i FYEN under sejladsen.

Det er ikke almindeligt, at søværnets skibe deltager i arrangementer i forbindelse med en børnehjælpsdag, men man havde fra svensk side specielt ønsket et dansk indslag, fordi ideen til Barnets Dag i Sverige oprindeligt kom fra Danmark. Da en stor del af festlighederne foregik i havnen ud for Galärvarvet, Gröna Lund og Skansen, var det udmærket og festligt at placere et dansk/svensk or-

logsbesøg midt i festlighederne. Den svenske skoledivision på 6 små minestrygere fra Sjökrigsskolan lå som værtsskibe sammen med de danske skibe.

Der var fra svensk side i samarbejde med ambassaden lagt et meget omfattende og godt program for besætningen, således at det lange besøg i havn, som naturligvis var generende for gennemførelsen af uddannelsesplanerne til søs, alligevel kunne accepteres. Programmet omfattede såvel fornøjelser som tjenstlige studiebesøg på svenske militære skoler, Sjökrigsskolan, regalskibet WASA og hos firmaet ATLAS-COPCO.

Det danske hold

Søværnets Tamburkorps program var stort, men blev desværre ikke den helt store succes, før vejret lørdag og søndag tillod større publikumstilstrømning, og det efterhånden var rygtedes, at korpset var i Stockholm.

Besøget var på mange måder noget særligt, og to forhold kan specielt nævnes. Da chefen for delingen meldte sig på slottet hos kommandanten i Stockholm, blev han modtaget af Høgvakten fra Grenaderregimentet med en æresgarde på 18 mand i gamle uniformer. Det var et imponerende syn med deres blanke hjelme og kyradser. I modsætning til Amalienborg besattes vagten på slottet af de forskellige forsvarsgrene på skift, og vagten om lørdagen var kadetter fra Sjökrigsskolan.

Det andet var et ønske fra de svenske arrangører om, at skoledelingen stillede et lo mands rohold, dels til fakkelryning om lørdagen, dels til kaproning om søndagen. Det blev hurtigt besluttet, at et dansk rohold kun kunne bestå

af personel, som husker roreglementet, så der blev stillet et hold på 10 officerer og 3 sergenter under kommando af FYEN's næstkommanderende. Efter en times daglig træning indtil lørdag klarede holdet sig udmærket, det vandt ikke over de unge hold fra Sjökrigsskolan og det Sjömilitære Korps, men fik præmien som det gladeste hold. Sammen med disse fartøjer deltog 2 kirkebåde fra Dalarne med musik og sang. Det er vel første gang, et dansk hold af officerer og sergenter har forsøgt at marchere i takt til et "tamburkorps" bestående af 25 violinspillende kønne piger fra Dalarne. Der var dog ingen vej uden om, og holdet måtte gå med i optoget fra fartøjerne op til toppen af Skansen til afslutningshøjtideligheden.

Hele besøget bar præg af gensidig hjertelighed mellem svenske og danske og i særlig grad det gode forhold og forståelse mellem den svenske og den danske marine. (FYEN)

Hvidbjørnen møder isbjørne

I forbindelse med Dronningens besøg i Thule var HVIDBJØRNEN forlagt til området. Dronningens besøg i Qanaq (ny Thule) den 18. august skulle have fundet sted med GLAIR helikopter fra Thule Air Base, men på grund af ringe sigt blev det med ret kort varsel besluttet at gennemføre besøget ved sejlads med HVIDBJØRNEN. Sejladsen, ca. 6 timer hver vej, var tilsyneladende en behagelig afveksling i Dronningens og Prins Henriks i øvrigt anstrengende program.

Den 19. august sejlede HVIDBJØRNEN til Carey-øerne, hvor skibets chef sammen med chefen for Grønlands Kommando skiftede flaget ud på Isbjørnø. Samtidigt bragtes materiel og personel ud til etablering og overtagelse af en ubemandet meteorologisk observationsstation på Nordvestøen.

Efter Dronningens afrejse fra Thule foretoges en inspektionssejlad i Naresstrædet. Skibet nåede op i Kane bassinet til 79° 25'N, før der var blokeret af svær pakis. Denne meget spændende sejlads i polarområdet fik en ekstra oplevelse, da skibet umiddelbart nord for Smiths Sund mødte en isbjørnehun med 2 unger, der svømmede rundt mellem isflagerne og sikkert har undret sig over at møde en navnefælle med et sådant udseende. (HVBJ)

Færre militære frihedsstraffe

En opgørelse over militære straffesager viser, at antallet af frihedsstraffe er faldet med 90%, nemlig fra 1911 i perioden 1/4-31/12 1973 til 192 i perioden 1/4-31/12 1974. Hermed er forventningerne til den nye militære straffe- og retsplejelovgivning, der trådte i kraft den 1. april 1974, opfyldt på

dette område, idet man forventede et fald i disse straffe til 10-15% af det hidtidige antal, oplyser Forsvarsministeriet.

Det betydelige fald i antallet af frihedsstraffe modsvares i nogen grad af en stigning i antallet af bødestrafte, hvor der er tale om en forhøjelse på 45%. Forsvarsministeriet og Generalauditøren vil imidlertid have opmærksomheden henledt på, om det ikke er muligt i videre omfang at afgøre sager med disciplinarmidler i stedet for bøder, navnlig for så vidt angår det værnepligtige personel.

I det samlede antal straffe, der omfatter frihedsstraffe, bøder og irettesættelser, er der tale om et fald på 58% i forhold til tidligere afgørelser i militære straffesager. Da der ikke foreligger et samlet statistisk materiale på disciplinarmiddelområdet fra tiden før 1.april 1974, er det ikke muligt at opgøre faldet i antallet af sager, der har været genstand for strafferetlig forfølgning.

Der er således efter Forsvarsministeriets opfattelse generelt set tale om en tilfredsstillende udvikling på dette område.

(MST)

Indland kort

Forsvarsministeren har i et brev til Forsvarschefen takket for forsvarrets bistand med tilrettelæggelse og gennemførelse af ministerens besøg i Grønland i sommer. Takkeskrivelse er også sendt til de enheder og tjenestesteder, der medvirkede.

Den 11.september inspicerede Forsvarets Gymnastik- og Idrætsinspektør, oberst A.Lohmann-Kragh, fysisk uddannelse og træning ved Marinekaserne Frederikshavn. Desuden har stabstandlæge M.Hyldahl inspiceret flådestationens tandklinik.

I perioden 11.-29. august har personel fra Dykkerkursus Nyholm, Marinestation Rytterknægten, Søværnets Frømandskorps, Mineuskadeliggørelsestjenesten og Minedepot Egø gennemført et kursus i dykning med det franske blandingsgasapparat DC 55. De 12 deltagere dykkede til dybder på 40 m.

Frederikshavn har atter haft besøg af en fremmed undervandsbåd. Det var denne gang den argentinske TAY-RONA, der bygges på Howaldts-Werke i Kiel. Båden er på prøvesejlads og fører tysk handelsflag. Den følges af ledsagerfartøjet PEGASUS.

Det norske forsvar gennemfører på flere tjenestesteder en prøveordning, hvor mandskabet kan spise hovedmåltiderne i civilt tøj. Det kræves, at tøjet er rent og pænt.

I dagene 24.-26. september holdes på Jægersborg Kaserne en Medical Training Conference, hvor repræsentanter for en halv snes lande mødes for at diskutere lægefaglige spørgsmål. I forbindelse med konferencen er der en udstilling af nyt medicinsk grej. Forsvarsministeren besøger konferencen den 26. september. 8 eskortebangarskibe til en pris af ca. 50 mia. dollar. Fregatternes data: 3.400 t, gasturbipropeller, fart 28 knob, RAMPON-missiler, 2 helikoptere.

I perioden 15.-24. september holdes øvelse BOTANY BAY 1975. Den foregår i Østersøen, Kattegat og Nordsøen med deltagelse af danske og tyske skibe og fly samt hovedkvarterer. Tyskerne startede i området den 11. september med indledende træning. Øvelseschef er viceadmiral N.F.Lange. I løbet af efteråret vil besøge over 100 skoler. De giver en 45 minutters lektion for de eldste klasser om færdigvæbne sikkerhedspolitik, flådens betydning, nye våben m.m. Der vises

nyheder om SEA BARKET- og EXOCET-missiler, og optagelser af den sovjetiske flåde.

Udland kort

17 norske orlogsskibe med 800 besætningsmedlemmer har i Namsos gennemført det årlige kysteskadremesterskab, der består af en række idrætsdiscipliner, linekast m.m. Vinder blev undervandsbåds-skvadron nr.1. Efter konkurrencen gik alle skibe ud for at deltage i NATO-øvelsen FLOTTEX.

Den canadiske regering studerer en plan til reorganisering af sine NATO-styrker. Der overvejes tre muligheder, enten canadiske fly alene, eller landstyrker alene, eller fælles deltagelse af landstyrker og fly-jordpersonel. Baggrunden er ønsket om at nedskære forsvarsudgifterne.

Pakistans flåde har købt to af den engelske flådes WHITBY-fregatter fra 1953/55, nemlig SCARBOROUGH og TENBY. Data: 2.150 t, 112,7x12,5x5,2 m, fart 31 knob, 225 mands besætning. Skibene betegnes som værende i særdeles god stand.

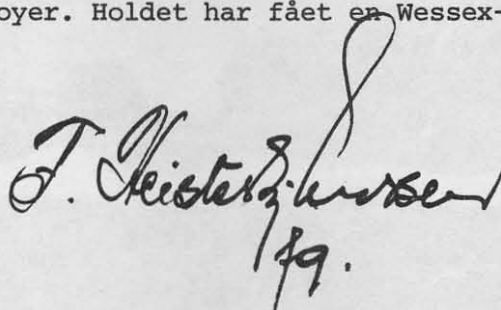
Vesttysklands fjerde nationalmuseum, skibsfartsmuseet i Bremerhaven, blev åbnet den 5. september. Det nye museum har stor kajplads til rådighed og viser bl.a. to tyske undervandsbåde fra sidste krig, en original Hansa-kogge, hvalbåden RAU IX, ishavsskuden GRØNLAND fra 1868 og fyrskibet ELBE III.

5 britiske orlogsskibe, missil-destroyeren NORFOLK, fregatterne SCYLLA, DANAE og LONDONDERRY samt depotskibet ABDIEL besøgte Gøteborg 3.-9. september. Den svenske konge, der er nyudnævnt britisk admiral, var til frokost om bord, hvorunder hans flag for første gang blev hejst på et engelsk orlogsskib.

Det norske forsvar gennemfører på flere tjenestesteder en prøveordning, hvor mandskabet kan spise hovedmåltiderne i civilt tøj. Det kræves, at tøjet er rent og pænt, og der tillades f.eks. ikke træningsdragt. Ordningen udnyttes i stort omfang.

Den amerikanske kongres har besluttet, at flåden skal have 50 eskorte-fregatter og 8 eskorte-hangarskibe til en pris af ca. 50 mia. dollar. Fregatternes data: 3.400 t, gasturbiner, fart 28 knob, HARPOON-missiler, 2 helikoptere. Hangarskibene: 15.000 t., 178 m lange, gasturbiner, max.- fart 28 knob, plads til 21 fly.

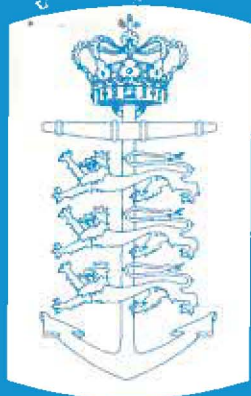
Den engelske flåde har nedsat et eksperthold, der i løbet af efteråret vil besøge over 100 skoler. De giver en 40 minutters lektion for de ældste klasser omfattende sikkerhedspolitik, flådens betydning, nye våben m.m. Der vises nye kortfilm, bl.a. om SEA DART- og EXOCET-missiler, og optagelser af den sovjetiske KRIVAC-klasse destroyere. Holdet har fået en Wessex-helikopter til rådighed.

F.Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

WILLEMOES klar til søprøver

Installationsarbejderne på torpedobåden WILLEMOES er ved at være afsluttet ved værftet i Frederikshavn. De første funktionsprøver af maskineriet er afholdt, og i de kommende uger gennemføres et omfattende værftsprøveprogram, der skal vise, om værftets leverancer lever op til bygherrens specifikationer. Prøveprogrammet omfatter prøver ved kaj - "bolværksprøver" - og søprøver, hvor læser torpedobådens fart og manøvreegenskaber under forskellige vejrforhold kontrolleres. Først når alle prøver er afsluttet, og eventuelle mangler er rettet tilfredsstillende, vil Søværnets Materielkommando acceptere leverancerne fra værftet. Dermed sluttas prøverne dog ikke, idet der her - som ellers ved levering af udrustninger - er en garantiperiode, i hvilken yderligere søjlsede med forslag vil blive gennemført.

SØVÆRNS- ORIENTERING

Sådan kommer WILLEMOES til at se ud

WILLEMOES klar til søprøver

Installationsarbejderne på torpedobåden WILLEMOES er ved at være afsluttet ved værftet i Frederikshavn. De første funktionsprøver af maskineriet er afholdt, og i de kommende uger gennemføres et omfattende værftsprøveprogram, der skal vise, om værftets leverance lever op til bygherrens specifikationer. Prøveprogrammet omfatter prøver ved kaj - "bolværksprøver" - og søprøver, hvor især torpedobådens fart og manøvreegenskaber under forskellige vejrforhold kontrolleres. Først når alle prøver er afsluttet, og eventuelle mangler er rettet tilfredsstillende, vil Søværnets Materielkommando acceptere leverancen fra værftet. Dermed slutes prøverne dog ikke, idet der her - som i øvrigt ved levering af nybygninger - er en garantiperiode, i hvilken yderligere sejlads med forsøg vil blive gennemført. (MST).

Dykning på blandingsgas

I Søværns-Orientering nr. 30 af 5. september blev det omtalt, at Søværnets Våbenskoles Dykkerkursus Nyholm i sommer havde holdt et dybdedykkekursus i farvandet ud for Neksø med det formål at forøge søværnets dybdedykkeberedskab for dykning på atmosfærisk luft. Det planlagte resultat, dykning til 75 meters dybde, opnåedes også.

Blandingsgasdykke-
apparat (Fransk DC 55)

I august måned gennemførtes, ligeledes ved Søværnets Våbenskoles Dykkerkursus Nyholm, kursus i dykning på blandingsgas. Kursusdeltagerne var 12 udvalgte militære dykkere, som såvel dykkemæssigt som fysisk og psykisk ville kunne honorere de krav, der ville blive stillet til dem. Ved dykning på blandingsgas forstås en dykning på en luftblanding, i dette tilfælde ilt og kvælstof, i et blandingsforhold på 40% ilt og 60% kvælstof eller 60% ilt og 40% kvælstof. Til sammenligning skal det anføres, at ved dykning på atmosfærisk luft er blandingsforholdet 20% ilt og 80% kvælstof.

Den ændrede sammensætning af den anvendte luftblanding (blandingsgas) i forbindelse med det anvendte dykkeap-

parats specielle opbygning (halvlukket system), i modsætning til det almindeligt anvendte svømmedykkeapparat (åbent system), betyder, at man for enhver dykkedybde har længere dykkesid for samme dekompression (opstigningstidsforløbet) samt bruger langt mindre luft under selve dykningen, idet kun en lille del af den udåndede luft forlader det halvlukkede system. Dette gør dykningen mere effektiv og mere økonomisk. I området 0-25 meters dybde er det muligt at dykke indtil 200 minutter uden dekompression, medens man ved dykning på atmosfærisk luft kun kan dykke i max. 40 minutter uden dekompression.

Ved nedsættelsen af kvælstofprocenten i luftblandingen udskydes tidspunktet for kvælstofrusens indvirkning på organismen (dybhavsrus). Man kan erstatte kvælstoffet med f.eks. helium, hvorved dybhavsrusen helt elimineres, og for større dybders vedkommende gør det muligt at opholde sig der næsten i ubegræn-

set tid.

Den nuværende dybdedykkegrænse ved dykning på atmosfærisk luft er på 75 meter med en opholdstid på 12 minutter. Ved overgang til andet udstyr ilt/helium forlænges den effektive dykketid på denne vanddybde, således at større eftersøgningsopgaver under vandet samt assistance ved etablering af kontakt med ubåde m.m. vil kunne udføres i hele det danske farvandsområde.

(VBS/SDS)

Nye søvejsregler

I oktober 1972 blev der i London holdt en konference under ledelse af Inter-governmental Maritime Consultative Organization (IMCO) med henblik på at revidere de eksisterende Internationale Søvejsregler (1960). De ved denne konference udarbejdede nye søvejsregler er siden tilsendt de enkelte lande for ratificering.

I henhold til international aftale vil nye søvejsregler kunne træde i kraft 12 måneder, efter at disse er blevet ratificeret af mindst 15 lande, og når de ratificerende landes handelsskibsflåder (kun skibe over 100 t) tilsammen i tonnage eller antal udgør mindst 65% af verdens handelsskibsflåde.

1. juli i år har 18 lande, som tilsammen har 60% af verdenstonnagen, ratificeret aftalen. En del andre lande har givet tilsagn om ratificering inden udgangen af året.

Hvis dette sker, vil de nødvendige 65% kunne opnås.

I øjeblikket ser det således ud til, at ikrafttrædelsesdatoen for de nye søvejsregler bliver 1. januar 1977 i stedet for som oprindeligt planlagt 1. januar 1976.

(TAS)

Behandling af rationaliseringsforslag

I KFF B.11/74 har Forsvarsministeriet redegjort for proceduren ved indsendelse og behandling af rationaliseringsforslag. Dette er fulgt op i FKO BST Ø.201-2 (oktober 1974).

Forslagsstilleren afleverer sit forslag til chefen for tjenestestedet. Går forslaget alene på lokale forhold, indhenter chefen en udtalelse fra det lokale samarbejdsudvalg, og han træffer derefter bestemmelse om, hvorvidt forslaget skal forkastes eller antages. Chefen har selv bemyndigelse til at præmiere rationaliseringsforslag med op til 200 kr. Mener han, at forslaget bør præmieres med mere end 200 kr., fremsendes det til Forsvarskommandoen.

Skønnes forslaget at have interesse inden for hele søværnets område, får

Chefen for Søværnet forslaget og indhenter faglige bedømmelser - i materiel-sager f.eks. fra Søværnets Materielkommando. Derefter forelægges rationaliseringsforslaget for Søværnets Samarbejdsudvalg af et underudvalg under dette, der specielt tager sig af forberedelse og behandling af rationaliseringsfor-slag. Samarbejdsudvalget tager derefter stilling til antagelse eller forkast-else af forslaget samtidigt med, at det tager stilling til præmiering. Chefen for Søværnet kan præmiere forslag med op til 1.000 kr. Mener han, at forsla-get skal præmieres højere, forelægges det for Forsvarskommandoens Rationalise-ringsnævn.

Har forslaget interesse for flere værn eller hele forsvaret, afgør Forsvars-kommandoens Rationaliseringsnævn, om det skal forkastes eller antages. Ratio-naliseringsnævnet har bemyndigelse til at præmiere forslag med op til 5.000 kr. Skønnes et rationaliseringsforslag at medføre større rationaliseringsarbejder, eller ønskes det præmieret med mere end 5.000 kr., skal Nævnets afgørelse god-kendes af Forsvarets Rationaliseringsnævn.

Forsvarskommandoen arbejder i øjeblikket med nye regler for behandling af rationaliseringsforslag, bl.a. ønskes ovennævnte beløbsrammer forhøjet.

Søværnets Samarbejdsudvalg behandlede på sit ordinære møde den 3. september 4 rationaliseringsforslag. Et forslag blev afvist, medens et forslag blev præ-mieret med 500 kr. To forslag blev tilsendt Forsvarskommandoens Rationalise-ringsnævn, idet samarbejdsudvalget indstillede, at de blev præmieret med 3.000 kr. og 4.000 kr. (MST)

Indland kort

Efter en dom i Tønder, hvor en vesttysk fiskeskipper blev dømt for ulovligt fiskeri, vil Søværnets operative Kommando fremtidig benytte helikoptere i fiskeriinspektionen i Nordsøen. Retten godkendte bevismaterialet, der alene ba-serede sig på positionsbestemmelse ved "on top"-procedure i samarbejde mellem orlogskutter/helikopter - den første af den art i det sydlige Danmark.

Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste har udsendt et tilbud til alle skoler om afholdelse af orientering om værnepligtsforhold og antagelses- og uddannelsesmuligheder i forsvaret. Anmodning til tjenestestederne om medvirken vil blive udsendt, efterhånden som skolernes ønsker indløber.

I anledning af det svenske torpedovåbens 100 års jubilæum, der falder sam-men med tilsvarende jubilæum i Den danske Flåde, vil svenskerne indbyde de nordiske landes torpedobærende enheder til et besøg i Karlskrona. Der udarbej-

des også et stateligt skrift, og Marinemuseet arrangerer en stor specialudstilling.

Den 14. september blev et lystfartøj på 40 fod, der tilhører den vesttyske marine, slået ind på stranden ved Korsør. De fem ombordværende, der var på træningssejlad, kunne dog vade i land. Flådestation Korsør og en vesttysk ministryger, der lå i NATO-havnen, tog sig af dem og den stærkt medtagne båd.

Langelandsfort har afviklet den traditionelle, årlige pistolskydningskonkurrence med Sydlangelands Hjemmeværnskompagni. Skydningen omfatter befalingsmænd i kompagniet og pistolnormeret personel ved fortet. De tre præmier i den individuelle skydning gik alle til fortet, som også vandt fortets holdpræmie, en model af en gammel skibskanon.

Udland kort

Den svenske arbejdsminister bebuder en ordning, hvorefter unge i værnepligtsalderen kan beholde deres job under lavkonjunktur i stedet for værnepligten. Hullerne menes at kunne udfyldes af unge uden arbejde. De årlige indkaldelser i resten af halvfjerdserne anslås til 52.000-55.000.

Dykkere fra den engelske flåde har lokaliseret vraget af et stort fragtskib, SS BREDA, der i 1940 sank ud for Oban på den skotske kyst. Skibet var på vej fra England til Bombay og har stor historisk interesse, da det havde 33 Tiger Moths-fly om bord. Man forsøger nu at bjærge flyene.

Under et dansk-sovjetisk skibbygnings-symposium i Leningrad i september blev det oplyst, at Baltisk-værftet har indledt bygningen af den tredje atomisbryder SIBIR. Det blev også oplyst, at ca. 200 danske firmaer samarbejder med sovjetiske skibbygningsfirmaer og -organisationer. I konferencen deltog 150 ingeniører.

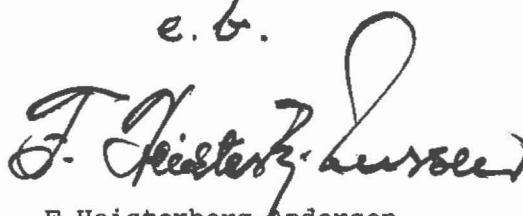
Den 2. september blev det japanske fiskefartøj SHOSEI MARU beskydt af nordkoreanske kanonbåde. To af besætningen blev dræbt og to hårdt såret. Nordkoreas regering har beklaget beskydningen, som skyldes, at man antog trawleren for et amerikansk spionskib. Nordkorea vil betale 100.000 kr. til hver af de to omkomnes familier.

På det svenske Socialdemokratis Kvindeforbunds kongres krævede man, at der snarest iværksættes en kampagne om forsvaret. Kvinderne mener, at befolkningen ved for lidt - ikke mindst om de betydelige nedskærings konsekvenser for forsvaret.

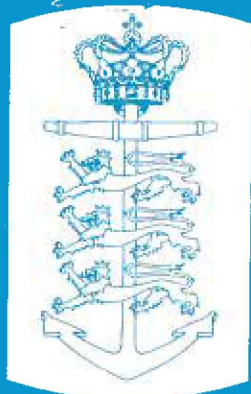
Den 6. september havde Bergen besøg af den stående Atlantstyrke, STANAVFORLANT, men pudsigt nok fik man også samtidigt sovjetisk besøg. Det var tankskibet LENINGRAD og den store slæbebåd SEVASTOPOL, der ankrede op i Puddefjorden med godt kig til NATO-skibene. - "Hvor er de sovjetiske skibe dog glimrende udstyret", sagde en norsk officer og pegede på slæbebåden, der havde en skov af antenner på broen.

I sidste øjeblik har nordmændene aflyst det forestående besøg af atomhangarskibet NIMITZ i Oslo. De navigationsmæssige problemer med at få et skib på 91.000 t gennem Drøbaksundet bliver så store, at Kystdirektoratet fraråder. Amerikanerne vil i stedet for besøge Oslo med mindre enheder.

e. b.

F. Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

SØVÆRNS- ORIENTERING

Projektilet fra Middelgrunden

Sjældent projektil fundet

I sommer observerede nogle svømmedykkere fra politiets svømmedykkerklub, der var på træningsdykning i Sundet, en genstand på bunden ved Tårbæk bøjen på ca. 6 meter vand. Dykkerne troede, at den fundne genstand var en torpedo eller en del af en torpedo på grund af dens størrelse og form. Dykkerne afmærkede findestedet, og en af dem forblev i området, indtil det alarmerede mineuskadeliggørelseshold fra Flådestation København ankom til findestedet og kunne foretage en foreløbig undersøgelse af den fundne genstand.

Det kunne hurtigt fastslås, at det ikke var en del af en torpedo, men at genstanden på grund af sin form nærmest måtte klassificeres som et projektil. Findestedet var ca. 7.000 meter nord for Middelgrundsfortet. Projektilet kunne muligvis stamme fra øvelsesskydninger med fortets hovedarmering, der oprindeligt bestod af 30.5 cm kanoner med hovedskudretning nordover. Uddannelsen af egentlige mobiliseringsbesætninger ophørte i 1939 og er ikke blevet gennemført senere. I slutningen af fyrrerne havde det daværende Søartilleri gennemført enkelte forsøgsskydninger med hovedarmeringen. Vægten af øvelsesprojektilerne var knap $\frac{1}{2}$ ton.

Orlogskutteren LUNDEN med minedykkere fra Flådestation København om bord hævde det formodede projektil, der lå fladt på havbunden, og bragte det til flådestationen for en nærmere undersøgelse. Den blev foretaget på mineuskadeliggørelsestjenesten på Frederiks Bastion. Det var et øvelsesprojektil med en

diameter på 30.5 cm og med en længde på 110 cm. Vægten af projektilet var på ca. 425 kg. Det var lavet af støbejern.

Projektilet er nu indlemmet i Søværnets Minesamlings righoldige samling. Om projektilet har ligget på havets bund mere end 35 år, eller om det kun har ligget der små 30 år, er umuligt at efterspore. (VBS/SMS)

Orlogs- og flyverpræster på kursus

Flådestation Frederikshavn har i dagene 16.-18. september været vært for det årlige kursus for orlogs- og flyverpræster. I alt deltog 20 mand. Hærprovsten var blandt deltagerne.

Orlogsprovst C.V.Harms havde i samarbejde med Marinestaben tilrettelagt programmet og stod som leder af kurset. Heri indgik orientering om Søværnets operative Kommandos opgaver i krig og fred, flådestationernes opbygning og funktion, besøg i Den taktiske Træner, besøg på Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole og på et depot under Flådestation Frederikshavn. Forstander R.Arendt, Præstehøjskolen, holdt foredrag over emnet: Retfærdiggørelse af syndere og social retfærdighed. Kursus sluttede med en redegørelse for arbejdet med en Guds-tjenestevejledning for værnene.

Under hele kursus foregik ivrig diskussion, bl.a. om vænspræsternes stilling i værnene. Der var blandt deltagerne stor tilfredshed med, at præsterne ved disse kurser fik et stadig større indblik i det militære miljø og de militære aktiviteter. Der var også enighed om, at det ville være vanskeligt at holde kursus for alle præster i forsvaret og således inddrage hærens præster, idet det store antal deltagere ville bevirke, at den uformelle og frie debat, man under den nuværende form har lejlighed til, ville blive vanskeliggjort.

Den første kursusdag blev afsluttet med sejlads til Hirsholmene, hvor der var arrangeret gudstjeneste i Holmenes lille historiske kirke. Biskop Henrik Christiansen, Ålborg, prædikede, og i gudstjenesten deltog foruden orlogs- og flyverpræsterne borgmester og honoratiores fra Frederikshavn, repræsentanter fra flådestationen og selvfølgelig Hirsholmenes beboere. Det blev for alle, som i den fyldte kirke deltog i gudstjenesten, en uforglemmelig oplevelse. Bagefter fortalte fyrmesteren om øernes historie, og orlogsprovsten takkede for den gode modtagelse. Hjemneværnets kutter førte derefter deltagerne tilbage til flådestationen.

Kursus afsluttedes med, at flyverprovsten lovede næste år at ville være vært for et kursus af lignende art på et af flyvevåbnets etableringer.

(MST)

Orienteringskursus overvejes

I en årrække har chefen for flyvevåbnet med stort udbytte holdt orienteringskurser for officerer m.fl. tjenstgørende i stabe m.v. Formålet er at medgive personellet udvidet kendskab til operative funktioner, organisation, materiel og lokaliteter inden for Flyvertaktisk Kommandos arbejds- og ansvarsområde. Kurserne afvikles fortløbende med to kurser årligt af ca. 15 dages varighed.

Med jævne mellemrum er der over for Marinestaben rejst forslag om oprettelse af tilsvarende kursus i søværnet, og Marinestaben finder, at der ved et sådant kursus blandt stabsmedarbejdere, såvel militære som civile, vil kunne opnås et udvidet kendskab til søværnets opgaver og forhold.

Marinestaben har derfor foreslået, at Søværnets operative Kommando og Søværnets Materielkommando sammen med Marinestaben udarbejder en skitse til et orienteringskursus til nærmere vurdering og stillingtagen.

(MST)

30% flere brevskoleelever

Forsvarets Brevskole har inden for de seneste 12 måneder oplevet en næsten eksplosiv udvikling i antallet af elever. Medens elevtallet i årene op til 1973 årligt lå på omkring 3-4000, steg det i 1974 til 7200, og på nuværende tidspunkt er det 30% højere end sidste års.

Forsvarets Brevskole uddanner pr. korrespondance alle kategorier af værnepligtige og befalingsmænd inden for de tre værn. Hovedparten af kurserne er rent militære fag (f.eks. militærpsykologi, kortlære, panserkending og sanitetstjeneste). Man har imidlertid også haft stor efterspørgsel efter et nyt kursus i samfundskundskab, som er blevet søgt af uventet mange befalingsmænd.

Den store interesse for efteruddannelse kan ikke alene tilskrives værnenes sparebestræbelser. Man kunne måske formode, at regimentet o.l. havde befalet et større antal værnepligtige og befalingsmænd på brevskolekursus, fordi et sådant naturligtvis er langt billigere end et "levende" kursus. Det er også sket i et vist omfang, men antallet af frivillige brevskoleelever udgør fortsat omkring 75% af det samlede elevtal.

Interessen for frivillig efteruddannelse har også givet sig udslag i et rekordhøjt deltagerantal på det reserveofficerskursus, som Forsvarets Brevskole gennemfører i år. Kurset er beregnet for løjtnanter og premierløjtnanter af reserven, hvoraf hovedparten har forladt hæren og arbejder i civile jobs, og det

har i år samlet 200 elever mod tidligere højst 100.

I takt med den store stigning i elevtallet har skolen også konstateret en øget flid hos eleverne. I dag gennemfører ca. 80% af de tilmeldte deres kursus. Tidligere var gennemførelsesprocenten en del lavere.

(MST)

Kabelsvigt i engelske undervandsbåde

Den britiske Scott Lithgow Group forbereder et sagsanlæg mod koncernen British Insulated Callender Cable på grund af alvorlige fejl ved kabler, der er leveret til en serie undervandsbåde under bygning på selskabets værfter. Undervandsbådene bygges til Chile og Australien.

Fejlene ved kablerne har medført, at bygningen er næsten to år forsinket. Flere af de tidligere leverede undervandsbåde af OBERON-klassen til Brasilien og Chile er kommet tilbage til værftet for at få erstattet store dele af kabelanlægget. En undervandsbåd af denne klasse har 8,8 km kabler, og det koster over 1,5 mio. pund at lægge dem om.

British Insulated Callender Cable har lagt kablerne efter specifikationer fra det britiske forsvarsministerium, og forsvaret undersøger nu de kabler, der har svigtet.

Scott Lithgow lægger stærk vægt på det sikkerhedsmæssigt uforsvarlige ved dårlige kabler og kræver en erstatning på flere mio. pund af koncernen.

Baggrunden for, at sagen kom frem til offentligheden, var en meget hård kritik, som den australske forsvarsminister Bill Morrison rettede mod værftet på grund af forsinkelserne.

Der skal bygges i alt 27 undervandsbåde af OBERON-klassen, hvoraf den britiske flåde skal have hovedparten. Både i flåden og forsvarsministeriet er man derfor meget bekymret over sagen.

(MST)

Indland kort

Marinestaben har til Den kongelige grønlandske Handel betalt kr. 45.000,- i bjærgeløn i anledning af trawleren ELIAS KLEIS's bjærgning af inspektionskutteren MAAGEN i fjor.

Depotskibet HENRIK GERNER indledte den 23. september sin sidste rejse, da den sejlede fra Holmen til Kiel for at deltage i øvelse BOTANY BAY. Derefter

afrigges den tidligere bornholmer-båd i Frederikshavn, før den går til op-hugning.

Ved Langelandsfort afvikledes den 27.-28. september den årlige flotille-konkurrence med deltagelse af de 7 marinehjemmeværnsflotiller, som er til-knyttet til Langelands Marinedistrikt. Udover de 7 fartøjer deltog en række specialgrupper med såvel mandlige gaster som kvindelige marinere. Der var 170 deltagere.

Den 17.-18. september inspicerede Chefen for Søværnet Skoledelingen for Kadetter. Inspektionen, hvori chefen for Søværnets Officersskole deltog, fandt sted under sejlads i Kattegat, Bælterne og Østersøen. Stabschefen ved Chefen for Søværnet inspicerede Langelands Marinedistrikt og Langelandsfort den 24. september.

Søværnets Bygningsdistrikt har sluttet overenskomst med Københavns Sejl Union om leje af Flakfort for en periode af 10 år. Unionen overtager nu områdets drift, skatter og afgifter m.v. Forsvaret kan dog bringe overenskom- sten til ophør med øjeblikkeligt varsel, hvis forholdene gør det nødvendigt.

Udland kort

Den norske ambassadør i Moskva har over for det sovjetiske udenrigsmini- sterium udtalt bekymringer over en flådeøvelse, som Sovjet har indledt i Ba- rentshavet. Der bliver skudt med missiler i et område, der klart ligger inden for en fremtidig 200 miles grænse. Den norske regering har ikke ønsket at pro- testere officielt mod øvelsen, der sluttede den 27. september.

Det vesttyske Lürssen-værft afleverer i november den første patruljebåd BAR- CELLO på 139 t til den spanske flåde. De næste fem - LAYA, JAVIER QUIROGA, ORDONEZ, ACEVEDO og CANDIDO PEREZ - skal bygges i Cadiz. Her bygges også de sidste af en serie på seks af en større type patruljebåd, LAZAGA-klassen.

Den australske regering er indstillet på at støtte flådens ønske om at få et nyt skib til afløsning af det gamle hangarskib SYDNEY, der nu skal sælges til ophugning. Flådens plan gælder et skib på ca. 10.000 t, der anslås at ville koste 50 mio. australske dollars. Det er en forudsætning, at det skal bygges på australske værfter, der er i økonomisk bekneb.

Den første af to nye missil-destroyere til den japanske flåde, TACHIKAZE, der skulle have været afleveret til næste forår, er blevet forsinket på Mitsubishi-værftet i Nagasaki. Ny afleveringsfrist kendes ikke. Data: 3.850 t, 135 m lang, 14,3 m bred, dybdegang 4,5, fart 32 knob.

Den norske undervandsbåd SVENNER og flådens forskningsskib H.U.SVERDRUP har afsluttet afprøvning af et nyt elektronisk udstyr til brug under jagt på fremmede undervandsbåde i norske farvande. Materiellet er hemmeligt, men det vides at omfatte grej til nedsænkning så dybt, at det kommer under de ferskvandslag, som gør det næsten umuligt at opdage undervandsbådene.

Den gamle krydser AURORA, der ligger fortøjet på Nevafloden i Leningrad, har i sommer haft rekordbesøg af en halv million mennesker. Det var AURORA, der i oktober 1917 med et (ganske vist løst) kanonskud gav signalet til stormen på Vinterpaladset, hvor den borgerlige regering holdt til.

Det engelske Vosper-værft har afleveret den fjerde af en serie på seks missil-patroljebåde til Venezuelas flåde. Den har fået navnet ARV FEDERACION. De første tre, CONSTITUCION, INDEPENDENCIA og PATRIA, er i tjeneste. De to sidste, LIBERTAD og VICTORIA, er langt fremme.

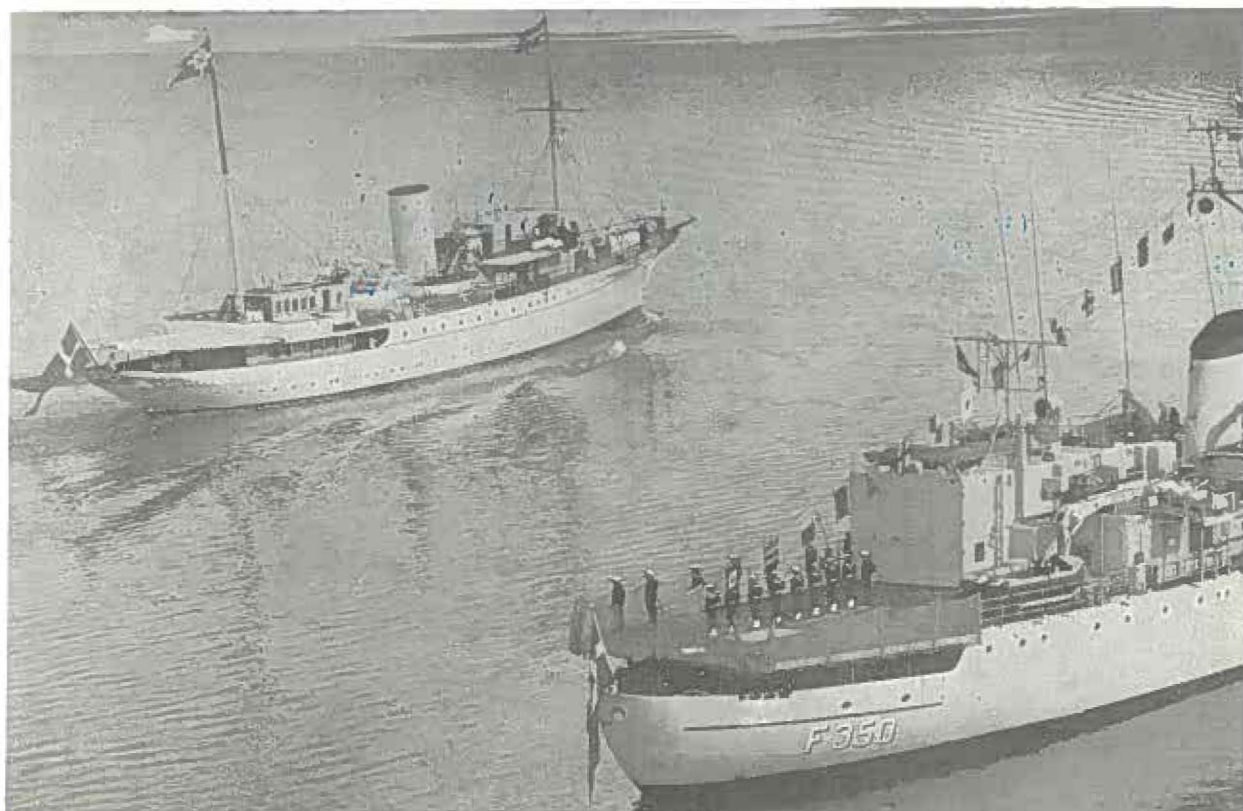
Norske værnepligtige fik flere straffe i fjor end året før, nemlig 12.130 mod 11.659. Øgningen var udelukkende i hæren, medens flyvevåbnet og flåden viste nedgang. 42% af forseelserne skyldtes forsildemøde og ulovlig udpasser-ring. 31,4% skyldtes overtrædelse af tjenestepligter og 15% skyldtes beruselse.

Thostrup

SØVÆRNS- ORIENTERING

INGOLF hilser Kongeskibet

Inspektionsskibet INGOLF's togt 1975

Efter den årlige dokning i Svendborg i januar-februar begyndte inspektionsskibet INGOLF årets togt med forskole i dansk farvand i marts, efterfulgt af 3 måneders stations- og fiskeriinspektionstjeneste ved Færøerne april-juli, hvor skibet blandt andet havde en del sejlads med ambassadører, der var rigsombudets og landsstyrets gæster. Fiskeriet omkring øerne foregik stille og velordnet, og skibet havde således denne gang ikke nogen "fiskerisager", men til gengæld en del patientevakueringer og andre hjælpeaktioner. I juni var INGOLF på et uofficielt besøg i Reykjavik.

Forsommeren på Færøerne var kold og blæsende, så det var en brat overgang for besætningen at komme hjem til tropevarmen i Danmark for en kort ferie

i juli, inden turen så gik til Grønland.

I den første uge heroppe indgik INGOLF i Kongedelingen og afløste således HVIDBJØRNEN, der i de 2 foregående uger havde været eskorteskib for DANNEBROG under Dronningens besøg i Grønland.

Med INGOLF som eskorteskib besøgte Kongedelingen Grønnedal, Ivigtut, Julianehåb, Narssaq og Narssarssuaq, hvorfra Dronningen fortsatte rejsen til Thule med fly.

INGOLF i Sydgrønland

Da DANNEBROG var eskorteret gennem bæltet af storis i Julianehåbs Bugt, vendte INGOLF tilbage til Narssarssuaq, hvor 8 medlemmer af Folketinget den 18. august gik om bord for i de næste 15 dage at besøge følgende byer på vestkysten: Narssaq, Julianehåb, Grønnedal, Ivigtut, Arsuk, Frederikshåb, Færingehavn, Godthåb, Sukkertoppen, Godhavn, Jacobshavn, Christianshåb, Holsteinsborg og Camp Lloyd/Søndre Strømfjord, hvor delegationen gik i land - efter at være blevet forsvarligt polardøbt i Godhavn sammen med den nye del af besætningen.

Fra den 2. september kunne INGOLF så helt og fuldt hellige sig inspektionen af fiskeriet til søs (med skibet) og langs basislinien samt i fjordene (med helikopteren).

Det omstridte laksefiskeri begyndte for grønlandske fiskeskibes vedkommende den 20. august. Allerede 11. september indsendte Landshøvdingen medde-

lelse om, at fiskeri efter skællaks nu var forbudt for dem, der kun havde autorisation til fiskeri inden for den frie laksekvote på 841 tons. Da kvoten således er "opfisket" på ca. 3 uger, synes det ikke at være laksefiskeriet, der er ramt af svigtende fiskeforekomster, hvilket til gengæld er tilfældet for det traditionelle torskefiskeri. Rejefiskeriet går fint for såvel grønlandske som færøske og norske fiskeskibe.

Efter besøg i Egedesminde, Holsteinsborg og Grønne dal sætter skibet kursen hjemover, idet den værnepligtige del af besætningen skal hjemsendes medio oktober.

(INGO)

Trivselsbussen starter

Specialskolernes "Trivselsbus" kører igen

I lighed med tidligere år har søværnets 3 specialskoler også i år holdt en såkaldt "trivselstur" for civilt personel fra skolerne samt personel fra de 13 underlagte kursus i Københavns-området.

Disse "trivselsture" har deres oprindelse for år tilbage i tilsvarende årlige udflugter for det civile personel fra det tidligere Søartilleri, hvor turen hver sommer gik til St.Hansfesten på Søværnets Artilleriskole Sjællands

Odde, medens personellet fra det daværende Søminevæsen hvert år drog afsted til Torpedostation Kongsøre. Fra specialskolernes oprettelse i 1970 har der været udflugt til Artillerikursus Sjællands Odde, til Torpedostation Kongsøre samt en til Stevnsfort.

I år gik "trivselsturen" til Søværnets Eksercerskole i Auderød. Bussen startede fra Holmen kl. 0815, og selv om oktobervejret ikke var det bedste, var humøret dog højt hos de 30 forventningsfulde deltagere. Søværnets Eksercerskole havde lagt et omfattende program for formiddagens ophold på skolen.

Efter at chefen havde budt gæsterne velkommen, holdtes et kort orienteringsforedrag om skolens opbygning og dens uddannelsesmæssige virksomhed. Efter foredraget blev der forevist to film, en om skolens hverdag og en om Søværnets Tamburkorps' deltagelse i byfesten med påfølgende tattoo i Holbæk sidste år. Derefter var der besøg i en af belægningsbygningerne, et besøg i skolens modelkælder samt i studierne for optagelse af internt TV-film. Desuden var der besøg på skolens "modelskib" LAPPEDYKKEREN, der anvendes som uddannelsesskib i sømandskab.

Efter afslutningen af formiddagens rundvisning var der fællesfrokost i skolens cafeteria. Ca. kl. 16 var udflugtsdeltagerne tilbage på Holmen efter en efter alles mening yderst vellykket tur, hvilket må tilskrives Søværnets Eksercerskoles gæstfrihed og omhyggelige planlægning.

En pudefig ting blev oplyst under opholdet, nemlig den, at Søværnets Eksercerskoles civile personel skal på "trivselstur" til Holmen.

(VBS)

Nyt flag på Carey-øerne

Den 19. august udskiftede chefen for Grønlands Kommando og chefen for inspektionsskibet HVIDBJØRNEN orlogsflaget på Isbjørneøen i Carey-øgruppen. Samtidigt blev der i et vandtæt lukket rør nedlagt en vardeberetning.

Udskiftningen skete efter Chefen for Søværnets direktiv, hvorefter Flådens skibe med mellemrum skal inspicere varden og forny flag og nødforsyninger. Forsyningen blev dog ikke fornyet ved denne lejlighed, da den videnskabelige station på nabøen - Nordvestø - har et ret omfattende lager af proviant.

Besøget var en fortsættelse af en længere række besøg. De har haft følgende forløb: 1947 og 1949 opmålingsskibet HEJMDAL, 1953 orlogskutteren TEISTEN, 1958 orlogskutteren SKARVEN, 1961 Forbindelsesofficeren Thule Air Base, 1965 viceadmiral S.Thostrup, 1971 inspektionsskutteren MAAGEN samt 1971 og 1975 inspektionsskibet HVIDBJØRNEN.

(MST)

Hollands flåde protesterer

Samtlige ansatte i den hollandske marine har indledt en kampagne for at standse svækkelsen af søforsvaret. Alle militære og civile organisationer har tilsluttet sig. I en udtalelse fra marineofficerernes forening hedder det, "at vi vil fortsat gøre vor pligt, men vi vil ikke længere undlade at gøre befolkningen opmærksom på, at regeringen har til hensigt at reducere søforsvaret så stærkt, at vor sikkerhed ikke længere kan garanteres".

5 af flådens Neptun-helikoptere understregede i sidste uge alvoren i kampagnen ved at flyve i lav højde over det historiske Binnenhof i Haag, hvor ministerierne ligger. I forsvarsministeriets forslag til nye nedskæringer i flåden indgår også, at disse fly skal i mølpose. Forsvarsminister Vredeling har skarpt protesteret til flådens ledelse over denne demonstration.

Flåden er forbitret over inddragelsen af disse rekognosceringsfly, der medfører, at skibene ikke kan kontrollere farvandene fra luften. De 15 Neptun-fly betegnes som et minimum, hvis fremmede undervandsbåde og anden sømilitær trafik skal kunne registreres.

Regeringen har besluttet at reducere forsvarsbudgettet med en halv milliard kr.- bortset fra de store nedskæringer, der allerede er gennemført. Foruden flyene mister flåden også sin eneste missil-krydser, der er dømt til oplægning, men også i de to andre værn kommer der hårde indgreb. Forsvarsministeren besøgte fornylig det nye amerikanske atom-drevne hangarskib NIMITZ, og udtalte bagefter sin beundring for skibets effektivitet, navnlig katapult-systemet, hvor de fire katapultanlæg hvert 15. sekund kan sende et kampfly i aktion. I hollandske marinekredse er man bange for, at ministeren har den opfattelse, at det amerikanske bidrag til NATO er så stort, at man derfor uden risiko kan nedskære det hollandske.

NATOs generalsekretær, den tidligere hollandske udenrigsminister Joseph Luns, har sendt et alvorligt brev til regeringen, hvori han påpeger nedskæringerne skadelige virkninger for NATO. For eksempel vil tilbagetrækningen af flådens rekognosceringsfly belaste de andre NATO-landes flyvåben, der overvåger Nordsøen og det nordlige Atlanterhav. Luns betegner nedskæringerne som uansvarlige og påpeger, at de også er i strid med Ottawa-erklæringen fra 1974, der forpligter medlemslandene til at opretholde og forbedre effektiviteten af de væbnede styrker. (MST)

*Tænk hvis vi kunne tage os sammen
til en detsvarende evighed!*

Indland kort

Inspektionsskibet VÆDDEREN blev inspiceret af Chefen for Søværnet den 2. og 3. oktober på Flådestation Frederikshavn og under forlægning til farvandet ud for Vedbæk. Under inspektionen var der bl.a. trawlerjagt i samarbejde med orlogskutteren LUNDEN.

I forbindelse med hjemsendelse af 13 måneders værnepligtige ønskede mere end 50% hjemsendelse den 10. oktober i stedet for til februar. Det viste sig overraskende, at af de 72, der ønskede hjemsendelse nu, var der kun én uden sikret arbejde. Blandt de 72 var i øvrigt næsten alle håndværksfag repræsenteret.

Den thailandske kommandør Manu Shrivirojana har afsluttet sit 6 måneders studium ved søværnet. Han har haft lejlighed til at følge hovedparten af Flådens virke. Den 1. oktober holdt han afskeds-reception i Søofficersforeningen, hvor bl.a. repræsentanter fra den thailandske ambassade og Marinestaben var til stede.

Den 30. september indgik Y 379 i Flådens tal. Efter de obligatoriske prøver tilgår BOTVED-båden Flådestation Korsør, som leverer besætningen. Værftet i Mullerup afleverede båden til flådestationen ved en lille reception.

Det ret store vandareal mellem Flådestation Frederikshavn og byens søsportshavn skal med tiden opfyldes. Det er flådestationen også interesseret i, og der skal nu føres en række forhandlinger om en fordeling af det areal, der opstår ved opfyldningen.

Udland kort

Karlskronaværftet standser den farlige asbest-sprøjtning af de nye svenske torpedobåde, der er under bygning. Man har fundet en fuldgod erstatning, en mineralfiber, der består af cement og mineraluld. Erstatningen er dog tungere, hvilket man nu vil drøfte med försvarets materielverk.

Det britiske forsvarsministerium har indgået kontrakt med Scotstounværftet i Glasgow om bygning af den 2.Type 22-klasse frigate BATTLEAXE, værftet bygger i forvejen den første, BROADSWORD, der ventes søsat næste sommer. Data: 3.500 t, Rolls Royce gasturbiner, EXOCET og SEA WOLF-missiler, torpedoer og en LYNX-helikopter. 250 mands besætning.

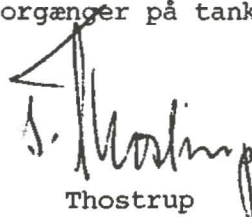
Den amerikanske flådes byggeprogram for de nye TRIDENT-undervandsbåde (CENTURION-klassen) bliver ca. 3 år forsinket. Den første båd skulle have været leveret i december 1977, men er nu udsat til april 1979. Den sidste og lo. bliver ikke færdig før 1985 i stedet for som planlagt 1982. Årsagen er materiallemangler og mangel på kvalificeret arbejdskraft på værftet.

Den svenske flådes eneste musikkorps i Karlskrona frygter for endelig nedlæggelse. Korpset råder nu kun over én trommeslager, og ingen kan eller vil afløse ham. Allerede nu har repertoiret måttet begrænses. I gamle dage var alle korpsets medlemmer uddannet på tromme, men det er forlængst forbi.

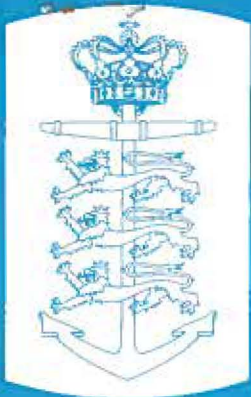
Sovjets flåde har fået den første af en ny serie torpedobåde, der har fået navnet TURYA-klassen. Data: 200 t, mål 41,0x8,0x1,9 m, to dieselmotorer med 14.000 hk, fart formentlig omkring 41 knob. Bådene er antagelig bestemt til kystpatruljering. Seriens størrelse kendes ikke, men den er sikkert betydelig.

I Oslo har der været holdt en international konference for maritime museer. Den blev åbnet af Kong Olav, og der var 85 delegerede fra 14 lande, deriblandt Danmark. Man diskuterede bl.a., hvor man i dag skal sætte grænsen mellem nyt og gammelt, herunder hvordan man skal bevare en supertanker, der også en gang bliver en museumsgenstand.

Ved retten i Athen har kaptajnen på tankskibet WORLD HERO, 100.175 t, fået 37 måneders fængsel for at have forvoldt en kollision med den græske flådes troppetransportskib MERLIN. Flådens skib havde 50 orlogsgaster om bord, hvoraf 44 omkom. Maskinchefen og en rorgænger på tankeren blev frikendt.

Thostrup

SØVÆRNS- ORIENTERING

Jubilæum og busteafsløring i Vedbæk

Den 8. oktober var en mærkedag i Vedbæk, idet 25-årsdagen for oprettelse af forsvarschefsemet og Forsvarsstaben blev markeret på højtidelig vis i forbindelse med afsløring af en buste af Kong Frederik den 9. Busten afsløredes af Dronning Margrethe i overværelse af næsten hele den kongelige familie, hvoriblandt Dronning Ingrid, Dronning Anne-Marie, Arveprins Knud, Arveprinsesse Caroline-Mathilde, Prinsesse Benedikte og Prins Henrik.

Efter afsløringen sagde Dronningen, at hendes far for 25 år siden havde underskrevet loven om sammenlægningen af ledelsen af de tre værn. Tilpasningen var kompliceret, men løsningerne var gode. Det vigtigste er, at de tre værn ved og føler, at de står sammen. Forsvarskommandoen er en ansvarsfuld arbejdsplads, og det er glædeligt, at medarbejderne viser pligttrøskab og offervilje.

Busten af Kongen er skabt af den 82-årige billedhugger Svend Lindhart. Den er skænket forsvaret af De Allieredes Danske Våbenfæller.

Forsvarsstaben blev oprettet den 1. oktober 1950 efter loven om forsvarets ordning. Landets første tre-værnsstab blev underbragt i den gamle depotbygning i Kastellet. Som den første forsvarschef udnævntes admiral E.J.C. Qvistgaard, medens generalmajor E.M. Nordentoft blev chef for Forsvarsstaben.

Organisationen bestod i starten af en adjutanturafdeling, en forsynings-

Bronzebusten af Fr. d IX

og transportafdeling, en operationsafdeling, en signalafdeling samt en efterretningsafdeling, sidstnævnte med kontorer i Vesterport. Sammenlignet med vore dages forsvarsstab var det en beskeden organisation. Den samlede styrke var på ca.60 medarbejdere mod de nuværende 430.

Som en følge af den politiske udvikling, der bl.a. medførte et ønske om at udflytte så mange af forswarets enheder som muligt fra hovedstadsområdet, besluttedes det i 1969 at forlægge Forsvarsstaben, der var under udvidelse med henblik på at indføre en fællesværns øverste stab, fra Kastellet. Som nyt domicil bestemte man sig for Flyvestation Vedbæk, hvor der blev opført et kompleks, som kunne rumme såvel Forsvarsstaben som de tre værnstabe.

Det første spadestik til den nye Forsvarskommandobygning blev taget i efteråret 1970. Forsvarsstaben flyttede 1.oktober samme år fra Kastellet til Henriksholms hovedbygning og tilhørende pavilloner. I januar 1973 rykkede hovedparten af Forsvarsstaben og bl.a. Marinestaben ind i den nye bygning, hvis opførelse har kostet omkring 30 mio. kr. Med de andre værnstables indrykning i februar og marts var Forsvarskommandoen etableret i sit nye hovedkvarter den 1.april. (MST)

Dansk - sovjetisk søkort-aftale

Admiral A.I.Rassokho, der er chef for "Hovedstyrelsen for Navigation og Oceanografi ved Unionen af Socialistiske Sovjetrepublikkers Forsvarsministerium", har i dagene fra den 29. september til 3.oktober aflagt besøg hos Farvandsdirektoratet.

Besøget var et led i en forhandlingsrække mellem det sovjetiske og det danske Farvandsvæsen og det 3. møde i rækken. Det første møde afholdtes i Danmark, det næste i Rusland, og til det nu afholdte møde kom admiralen ad søvejen om bord i hydrografskibet ASKOLD. Skibet, der er bygget i Polen i 1968, er på 1500 tons, af trawlerfacon, og med en max. fart på 16 kn. Det anvendes til indsamling af hydrografiske data i Østersøen og Atlanterhavet, som oftest Atlanterhavet.

Forhandlingsdelegationen bestod af admiralen samt 2 kommandører og 1 kommandørkaptajn fra Hovedstyrelsens kontor i Leningrad. Forhandlingerne, der fandt sted dels i Farvandsdirektoratet, Overgaden o.Vandet, dels i Nautisk Afdeling, Esplanaden, i en venskabelig atmosfære, resulterede i underskrivelsen af en protokol den sidste dag i Sovjetunionens Ambassade. Protokollen oplyser, at parterne har forhandlet om oprettelsen af en storskibsrute gennem Bælterne og Østersøen og om en forbedring af sikkerheden for søfarten gennem Sundet. Endvidere blev der drøftet muligheden for navigationssystemer til fremme af

sikkerheden for den søgående trafik i Østersøen og Bælterne. Endelig forhandles der om udveksling af søkort og publikationer. Der aftaltes nyt møde i Sovjetunionen til næste år.

ASKOLD's besætning (51 mod normalt 30) var ved søværnets velvillige assistance på busture i Nordsjælland og København. Besætningen var sammensat af civilt og militært personel.

Farvandsdirektør O.Gredal inviterede delegationen på en tur med inspektionsskibet ARGUS, som foretog en sejlads i Sundet, hvor man så trafikseparationen. Københavns Havn blev forevist admiralen af havnekaptajnen om bord i havnevæsenets fartøj PORTUS. Herudover var der for delegationen arrangeret besøg på Kronborg og en aften i Det kongelige Teater.

Under besøget aflagde admiralen visit hos Chefen for Søværnet.

(FRD)

SIRIUS klar til vinterkørsel

Det ville være synd at sige, at Slædepatruljen SIRIUS personel giver sig tid til at fejre patruljens 25 års jubilæum i disse dage. Alle holdene er i øjeblikket hjemme på Daneborg og har hektisk travlt med at forberede stationen og materiellet til den forestående 8 måneders vinter. Alt skal være parat til vinterens forridere - de store snefald og den strenge frost - sætter ind, så efterårsrejserne kan indledes. Det sker som regel ved oktober måneds udgang, så der er ikke mange dage at spille.

Sommersæsonen har været præget af godt vejr, men arbejdsopgaverne er ikke blevet gennemført som planlagt, da det årlige forsyningskib NELLA DAN bl.a. på grund af isvanskeligheder, der medførte ruteomlægning, blev forsinket i 20 døgn. Det er lang tid at miste af en sommersæson af kun 2 måneders varighed. Derimod gennemførte Grønlandsflys S 61 helikopter depotudlægningerne planmæssigt - de var præget af stor præcision og fortræffeligt samarbejde med patruljefolkene.

Nej, det lykkedes ikke slædepatruljens personel at fejre selve jubilæumsdagen den 18. august, 25 år efter at slædepatruljen første gang var samlet på Dr. Lauge Kochs station Ella Ø. Til gengæld glæder man sig over, at jubilæet er blevet markeret mange steder hjemme, og at gamle SIRIUS-kammerater mødes den 1. november i København for at fejre begivenheden. Den finder sted på Ishøj kommunes skole, Gilbroskolen, hvortil SIRIUS-foreningen har inviteret forsvarsminister Orla Møller, grønlandsminister Jørgen Peder Hansen og Chefen for Søværnet. Desuden har man indbudt patruljens bedste ven skibsreder Knud Lauritzen.

Allermest glæder slædepatruljens folk sig dog til den 18. november, for da skal de efter planen modtage deres årlige julepost. Det sker i år med drop fra en af Flyvevåbnets nye C-130 Herkules fly.

(MST)

Svenske færger lægger miner

Under den svenske flådes efterårsøvelser gennemførtes et forsøg, som længe har stået på marinestabens ønskeliste. Flåden overtog midlertidigt en af Öresundsbolagets Dragør-færger, der meget hurtigt blev forvandlet til en minelægger.

Forarbejdet var nøje tilrettelagt. Det er en hurtig og billig operation at gøre en færge velegnet til minelægning, da de store vogndæk er fortræffeligt egnede til formålet. I forvejen var der taget nøje mål og fremstillet et mineskinne-system i samarbejde med civile firmaer. Det indkaldte personel fra flåden havde fået et kursus, så de straks var klar til at operere systemet. Færgen blev omskabt til minelægger på en arbejdsdag, hvorefter den næste dag blev indsat i øvelsen.

Flåden venter sig meget af dette forsøg. Minelægning i en krisesituation kræver hurtighed, og man råder over mange færger, der kan "inmönstras" under beredskabsforhold og give flåden en værdifuld forøgelse af minelægningskapaciteten. En række færger skal nu synes og opmåles af flåden med henblik på beredskabstjeneste.

(MST)

Indland kort

Selskabet Danske Tordenskiold Venner markerer den 28. oktober 285-årsdagen for Tordenskiolds fødsel ved en mindehøjtidelighed i Holmens Kirke, og derefter ved uddeling af Tordenskiolds-prisen i Søofficersforeningen. Den overrækkes orlogskaptajn K.P. Jensen, Flådestation Grønnedal, for hans mønsterværdige optræden som chef for orlogskutteren AGPA under en grønlandsk redningsaktion.

Den amerikanske flåde fejrede den 13. oktober 200-årsdagen for sin oprettelse. Chefen for Søværnet sendte i dagens anledning en hilsen til den amerikanske flådechef, admiral James Holloway.

Forsvarskommandoen har iværksat en undersøgelse vedrørende krigsgravene landet over. Det skal bl.a. overvejes, om der fortsat skal nedlægges kranse i samme omfang som nu, hvor det sker årligt - eller hvert 25. år. Søværnet

vil for sit vedkommende formentlig gå ind for at bevare den nuværende ordning.

En gruppe minestrygere med fregatten FALMOUTH som kommandoskib er for tiden på togt, bl.a. i danske farvande. Delingen aflægger uofficielt besøg i København i perioden 21.-24. oktober. Der er 550 besætningsmedlemmer, og chef for styrken er kontreadmiral H.W.E.Hollins.

Udland kort

Den første franske korvet af A69-klassen, D'ESTIENNE D'ORVES, er for tiden på søprøver. De 13 næste i serien er blevet navngivet AMYOT D'INVILLE, DROGOU, DETROYAT, JEAN MOULIN, QUARTIER-MAITRE ANQUETIL, COMMANDANT DE PIMODAN, SECOND-MAITRE LE BIHAN, LIEUTENANT DE VAISSEAU LE HENAFF, LIEUTENANT DE VAISSEAU LAVALLEE, COMMANDANT L'HERMINIER, COMMANDANT BLAISSON og ENSIGNE DE VAISSEAU JACOBET.

I perioden 12.-28. september afvikledes NATO-øvelsen DEEP EXPRESS i den østlige del af Middelhavet. Der deltog 30 skibe med 5.000 besætningsmedlemmer fra Tyrkiet, Belgien, Vesttyskland, Italien, Holland, England og USA. Øvelsens højdepunkt var en amfibie-operation på den tyrkiske kyst.

Den 9. af de 12 svenske torpedobåde af SPICA-klassen er blevet søsat ved Karlskronaværftet. Den blev navngivet LULEÅ af viceadmiral Jedeur-Palmgren.

Under det britiske hangarskib HERMES øvelser i Det caraibiske Hav dukkede et hidtil ukendt luftfartøj op midt i en serie landinger på skibet. Det var en stor hejre, der elegant landede på landingsbanen. Den fik lov til at blive om bord i to dage, indtil skibschefen beordrede den på vingerne igen.

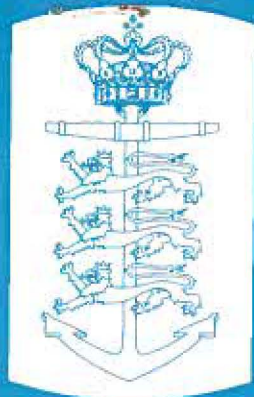
Et af det sovjetiske Sortehavsrederis ældre passagerskibe, SS MOLDAVIA, blev fornylig sejlet på grund med vilje. Det skyldtes et forsøg, hvor man ved hjælp af en datamaskine beregnede alle oplysninger om trykket mod skibets bund, areal over vandlinjen m.m. Resultatet skal bruges til effektivisering af bjærgningsaktioner.

Den første skibsklokke med Kong Carl Gustavs monogram er blevet leveret til den svenske flåde. Torpedobåden NORRTÅLJE bliver det første skib, der får den nye kongeklokke, fordi det også var det første, der blev leveret i hans

regeringstid, men også de øvrige ni både i SPICA-klassen får den.

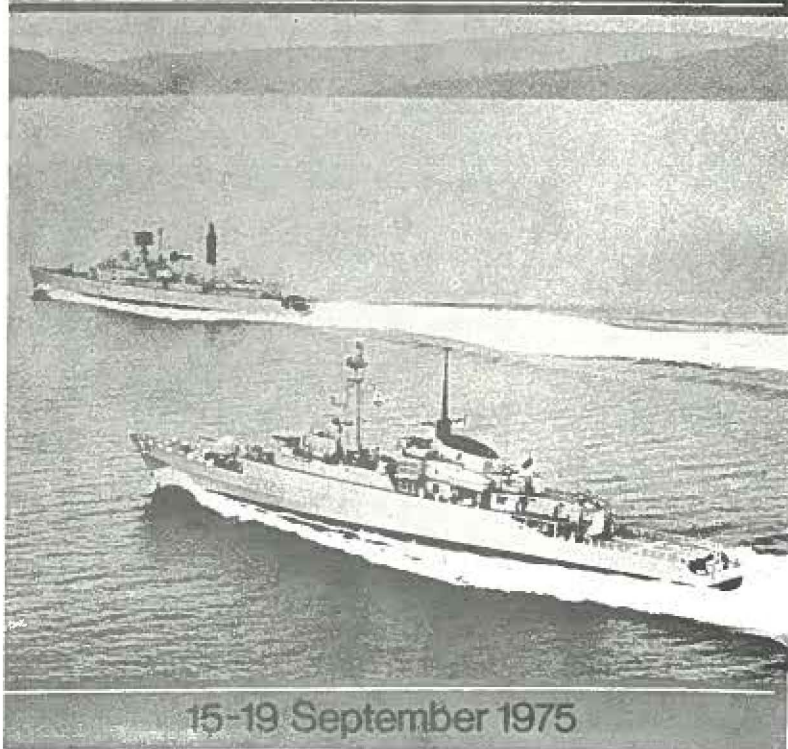
Den finske flåde mindedes fornylig 50-årsdagen for en sørgelig begivenhed. Den 4.oktober 1925 kom 4 fartøjer fra kystflåden under en øvelsessejlds ud for en orkan i den Botniske Bugt. Den 25 år gamle torpedobåd, S 2, kæntrede og sank med alle 53 besætningsmedlemmer. Flotillechefen, kommandør Yrjö Roos, blev stillet for krigsret sigtet for uansvarlige dispositioner, men han døde midt under sagen af kuløforgiftning om bord på patruljebåden A 12.

Thostrup

SØVÆRNS- ORIENTERING

Royal Navy Equipment Exhibition 1975

AMAZON-klasse fregat (forrest)
og destroyeren SHEFFIELD

Den britiske
flådes
materieludgifter

I dagene 15.-19. september afholdtes den britiske flådes materieludstilling "Royal Navy Equipment Exhibition 1975". En sådan udstilling afholdes med to års mellemrum og er en salgsudstilling for den britiske industri inden for området flådemateriel. Udstillingen var henlagt til den gamle historiske by Greenwich, der i dag er en forstad i det sydøstlige London. Forstaden er kendt hele verden over for den kendsgerning, at 0-meridianen går gennem Greenwich-

observatoriet. Bydelen kan føre sin historie helt tilbage til overgangen mellem vikingetid og tidlig middelalder. Byen havde strategisk betydning ved sin beliggenhed mellem den af romerne brolagte Dover landevej og floden Themsen, og var i 1016 af danske vikinger blevet brugt som udgangsbasis ved vikingernes angreb på London. I dag huser Greenwich i sine imponerende bygninger det britiske søfartsmuseum samt den britiske flådes skole for højere uddannelse af officerer.

I dette historiske miljø udstillede ca. 70 britiske firmaer på små 400 stande, hvad den britiske industri i dag kan producere af materiel til anvendelse i en flåde, fra hele orlogsskibe og helikoptere til den mindste lille genstand til brug i komplicerede dataanlæg. På floden lå flere nye britiske orlogsskibe opankret.

En delegation på 6 medlemmer under ledelse af chefen for Søværnets Materielkommando var af det britiske forsvarsministerium blevet inviteret til at besøge udstillingen.

Udstillingsugen indledtes mandag den 15. med et symposium i selve London under udstillingens motto "Kvalitet og Pålidelighed". På symposiet behandlede følgende emner:

- Synspunkter ved salg af flådemateriel.
- Kontrol, inspektion og prøver af britisk flådemateriel.
- Beholdninger og reservedele.
- Base- og forsyningsorganisation.
- Uddannelse i Portland af personel fra andre flåder.
- Uddannelse af hele skibsbesætninger i Portland.
- Overvågnings- og forsøgsskibe.

Til slut var der en gennemgang af forskelligt avanceret flådemateriel. Tirsdag og onsdag var der besøg på selve udstillingsområdet i Greenwich. Om torsdagen var der arrangeret besøg hos forskellige firmaer og om fredagen besøg på forskellige af den britiske flådes uddannelsescentre - alt i alt en uges gennemgribende orientering om den britiske våbenindustri's produkter og muligheder.

(VBS)

Minefartøjerne har fået navne

Forsvarsministeriet meddeler, at Hendes Majestæt Dronningen den 10. september har bifaldet, at de to nye minefartøjer til søværnet gives navnene LINDORMEN og LOSSEN. Det er en godkendelse af Chefen for Søværnets indstilling.

Navne til minelæggere og minefartøjer bliver som hovedregel udvalgt blandt tidligere skibsnavne, der har været anvendt til forskellige skibstyper - ofte specialenheder. De to nye navne er senest båret af mineskibe, men har tidligere været tildelt henholdsvis 14 og 6 enheder.

De 14 tidligere enheder med navnet LINDORMEN er 1.Galej 1607-1612, 2.Pinke 1622-1626, 3. Orlogsskib 1626-1644, 4.Orlogsskib 1654-1705, 5.Jagt ?-1664, om-døbt samme år, udgået 1667, 6. Jagt 1664-1678, 7.Galej 1666-1708, 8.Galej 1691-1710, 9.Snau 1710-1714, 10.Chebek 1771-1804, 11.Skøtpram 1773-1792, 12. Skøtpram 1802-1827, 13.Panserbatteri 1868-1907 og 14.Mineskib 1940-1970.

De 6 tidligere enheder med navnet LOSSEN var 1.Galej 1666-1676, 2.Fregat 1673-1679, 3.Fregat 1681-1717, 4.Barkalonga 1683-1718, den kaldtes også "Flyvende Los", 5.Skærbåd 1769, den var norsk, og slutår kendes ikke, og 6. Mineskib 1910-1943.

Efter datidens skik har flere skibe fra tid til anden båret samme navn samtidigt. (MST)

Kvindelig officerer i søværnet

For første gang i historien har en kvinde ansøgt om at blive officer i søværnet. Hun har sendt sin ansøgning til Forsvarskommandoen og har nu fået et svar.

Forsvarskommandoen anerkender modtagelsen af hendes ansøgning om uddannelse til officer af A-linien i søværnet, administrativ retning, og meddeler, at administrativ klasse på Søværnets Officeresskole oprettes næste gang antagelig først i november 1977. Den indledende uddannelse påbegyndes i august 1976 med gennemgang af grunduddannelse ved Søværnets Eksercerskole efterfulgt af sergentuddannelse ved Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole.

Det oplyses, at direktiver for uddannelse af kvindelige officerer ikke er udformet så detaljeret, at der på nuværende tidspunkt kan udstikkes holdbare retningslinier for uddannelsesforløbet. Det står dog klart, at kvindelige ansøgere skal ansættes formelt som stampersonel og følge de for mandlige ansøgere fastsatte optagelses- og uddannelsesbestemmelser, idet der dog foretages sådanne ændringer, at bl.a. sejladsperioder undgås.

Forsvarskommandoen siger i sit svar, at hendes ansøgning vil blive vurderet på lige fod med de øvrige ansøgninger, der indgår til den nævnte klasse, hvorefter den vil blive sendt til Forsvarsministeriet til afgørelse. Hvis den godkendes, vil hun næste år blive indkaldt til antagelsesprøver, medmindre det ikke i øjeblikket findes lønsomt at uddanne kvindelige officerer i søværnet.

Samtidig har Marinestaben anmodet Søværnets Officersskole om at vurdere uddannelsesforløbet for kadetter til A-linien, administrativ retning, og fremsætte forslag til tilpasning af uddannelsesbestemmelser og praktisk afvikling af uddannelsen under hensyn til anvendelsesområder for kvindelige officerer i Flåden.

(MST)

4,8 milliarder til norsk forsvar

Det norske forsvarsministeriums budget er på statens overslag for det kommende års udgifter opført med 4.876,3 millioner norske kroner. Det er en stigning på 495,8 millioner i sammenligning med indeværende år, eller 11,3%. Men der er ingen grund til optimisme. Ikke mindre end 422 millioner kroner af stigningen er compensation for løn- og prisstigninger.

Det reelle bag tallene er, at forsvarsbudgettets andel af statsbudgettet er faldende. Den var 10,8 i fjor, 10,5 i år, og efter forslaget bliver den kun 9,8% næste år. I budgettet er der ikke taget hensyn til en udbygning af den foreslåede kystvagttjeneste, der skal sættes ind, hvis søgrænsen udvides.

Forsvarets overkommando har udarbejdet en plan for en ny stillingsramme i forsvaret. Rammen er i dag på 24.077 medarbejdere og omfatter alle heldagsstillinger på årsbasis, herunder forsvarsministeriet. Planen betyder, at rammen reduceres til 23.650 stillinger, altså en nedskæring på ca. 43%. Nedskæringen skal dog ske over flere år. Ministeriet sigter på at reducere rammen med ca. 100 stillinger næste år og derefter 330 i perioden 1977/79. Ministeriet bebuder samtidig en betydelig øgning af kvindelig indsats i forsvaret og vil fremlægge konkrete forslag herom for Stortinget.

Til nyanskaffelser af materiel er der på næste års budget opført 815,3 millioner kroner. Det er 163,9 millioner mere end i år. Stigningen er større end den ventede prisstigning og må ses som et resultat af anstrengelserne for at få en større andel af de årlige bevillinger benyttet til højt prioriterede materielinvesteringer. Tidligere planlagte materielprojekter vil kræve forholdsvis store udbetalinger i de kommende år. Det gælder navnlig lavforsvarsmissiler, torpedobådsmissiler og det nye jagerfly F-16.

På budgettet foreslås 476 millioner til bygge- og anlægsarbejder, hvilket er 36 millioner mere end i år.

Det oplyses, at flåden vil få et nyt forskningsfartøj næste år. Det skal erstatte et andet fartøj, som skal indsættes i overvågningstjenesten i nordnorske farvande.

I budgetforslaget præsenterer forsvarsministeriet et forslag om, at værnepligtsalderen sænkes med et år, således at værnepligten indtræder den 1. januar

det år, hvor den værnepligtige fylder 19 år. Det betyder, at 18-årige fremtidigt kan indkaldes. (MST)

Indland kort

Det var hensigten at søge Chefen for Søværnets chefskonference gennemført på Forsvarets Kursusinstitution, Lynæsfort, i perioden 3.-7. november. Det kan dog ikke lade sig gøre på grund af øvelsesvirksomhed, og det har ikke været muligt at ændre datoen, fordi kursusinstitutionen er stærkt optaget. Konferencen er derfor blevet udskudt til perioden 15.-19. november næste år.

Den 20. juli slæbte inspektionsskibet FYLLA den færøske trawler NORDFARID af grunden i Lervig Fjord på Færøerne. Det skete efter opfordring fra forsikringsselskabet. Chefen for Søværnet mener, at assistancen må anses som en bjærgning i sølovens forstand, og har anmodet Kammeradvokaten om at fremsætte krav om bjærgeløn.

37 vesttyske flådeenheder med 1.400 besætningsmedlemmer besøgte i weekenden 18.-19. oktober Flådestation Frederikshavn. Skibene er i gang med den årlige øvelse i Kattegat og Skagerak, hvis hovedformål er at indøve samarbejde mellem forskellige skibstyper. Øvelseschef er kommandør Gustav Liebig.

Søværnet har holdt den årlige kommunikationskonkurrence. Der deltog 18 hold med tilsammen 61 deltagere. Minelæggeren FALSTER vandt og fik overrakt Søværnskommandoens vandrepokal i kommunikation. På de næste pladser kom Torpedobådseskadren og korvetten FLORA. De enkelte deltagere på de tre bedste hold fik en bogpræmie med dedikation.

I Torpedostation Kongsøres kontaktudvalgs sidste møde deltog Samarbejdsudvalget fra Flådestation Korsør. Det er et led i udviklingen af kendskabet til tjenesteområderne. Gæsterne fik efter mødet en rundvisning og orientering om torpedostationens arbejde.

Udland kort

Under en forsvarsopvisning udfør Härnösand afskød undervandsbåden VARGEN en krigsladt torpedo, der skulle sprænges mod en sandbanke. Af ukendte årsager forsvandt den uden at eksplodere. Den blev senere fundet af bjærgningsfartøjet BELOS og sprængt af minører. En havarikommission undersøger sagen.

Den britiske premierminister Harold Wilson har åbnet et nyt afsnit af "The Fleet Air Arm" museum i Yeovilton. Den viser 56 af flådens historiske fly. Der er privat indsamlet 200.000 pund til det nye museum. Wilsons vært var admiral Sir Caspar John, den første pilot, der blev chef for "The Naval Staff" og "First Sea Lord".

Den svenske regering besluttede den 9.oktober, at minefartøjet ALVSNABBEN skal udskiftes med et nyt skib, 105 m langt og udrustet til langtoget og undervisningsbrug. Karlskronaværftet får ordren, der har en værdi af 125 mio.sv.kr. Levering 1980/81.

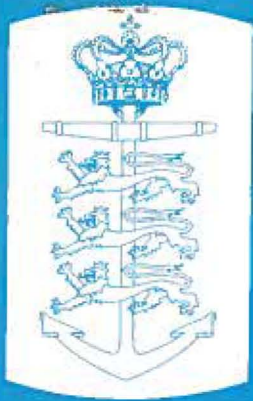
Norge sagde nej til besøg af det atomdrevne amerikanske hangarskib NIMITZ, fordi man frygtede navigationsvanskeligheder med det 91.000 t store skib i Oslofjorden. At det ikke var på grund af strålingsfare, beviste man ved at tillade besøg af den atomdrevne krydser CALIFORNIA i Oslo 8.-13.oktober.

Kommandør Lennart Lindgren er blevet udnævnt til chef for den svenske sjövärnsskåren. Han er 56 år og har bl.a. været chef for marinestabens våbentjeneste-afdeling og marineattaché i Washington.

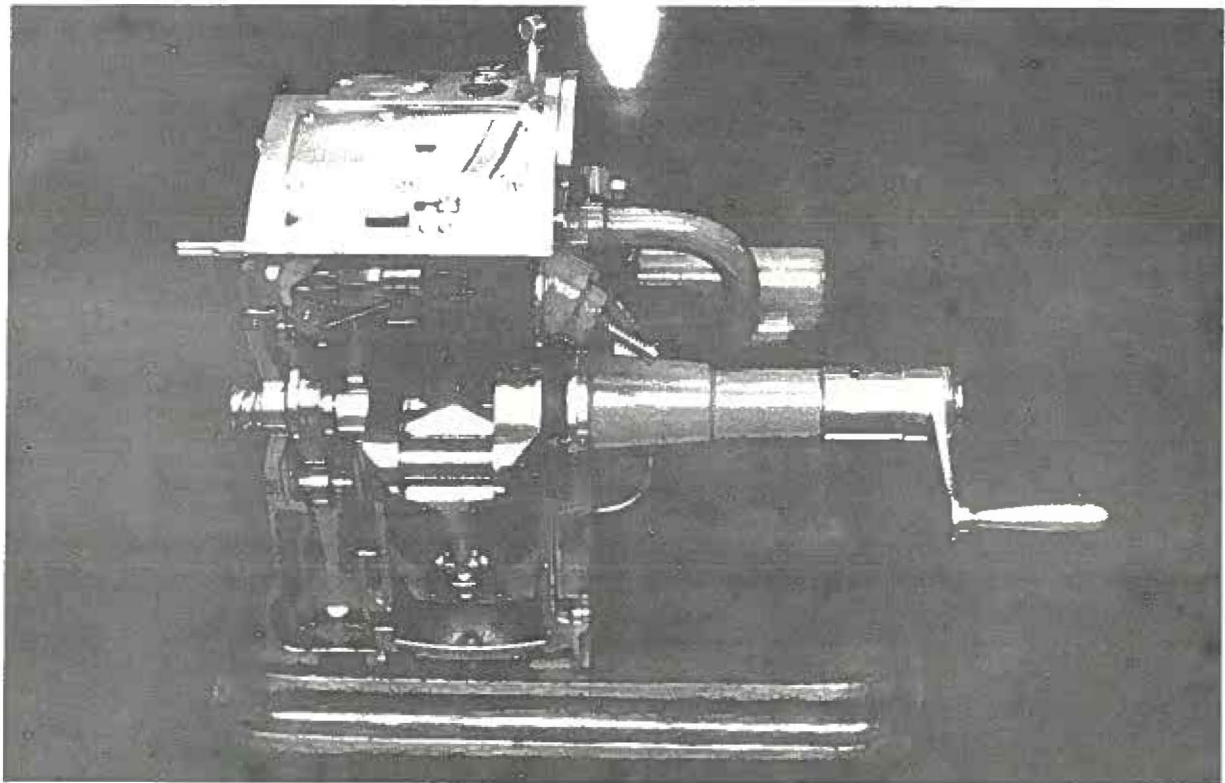
Den amerikanske senator Aspin har i Kongressen rejst spørgsmålet om flådens tilstand. Han hævdede, at der ved inspektioner fornylig blev fundet over 10.000 fejl på to undervandsbåde og 20 andre orlogsskibe. Også på det nye atomdrevne hangarskib NIMITZ blev der fundet grove fejl, bl.a. kunne sprinkleranlægget ikke dække ammunitionsmagasinerne.

Chefen for den japanske flådestab, admiral Hiroichi Samejima, har i en uge været den britiske flådes gæst. Hans besøg omfattede bl.a. besøg om bord i missil-destroyerne SHEFFIELD og BRISTOL samt minetryger-depotskibet ABDIEL. Desuden besøgte han landetablisser og "First Sea Lord", admiral Sir Edward Ashmore.

Thostrup

SØVÆRNS- ORIENTERING

Drivmaskineriet i Whitehead-torpedo 1887

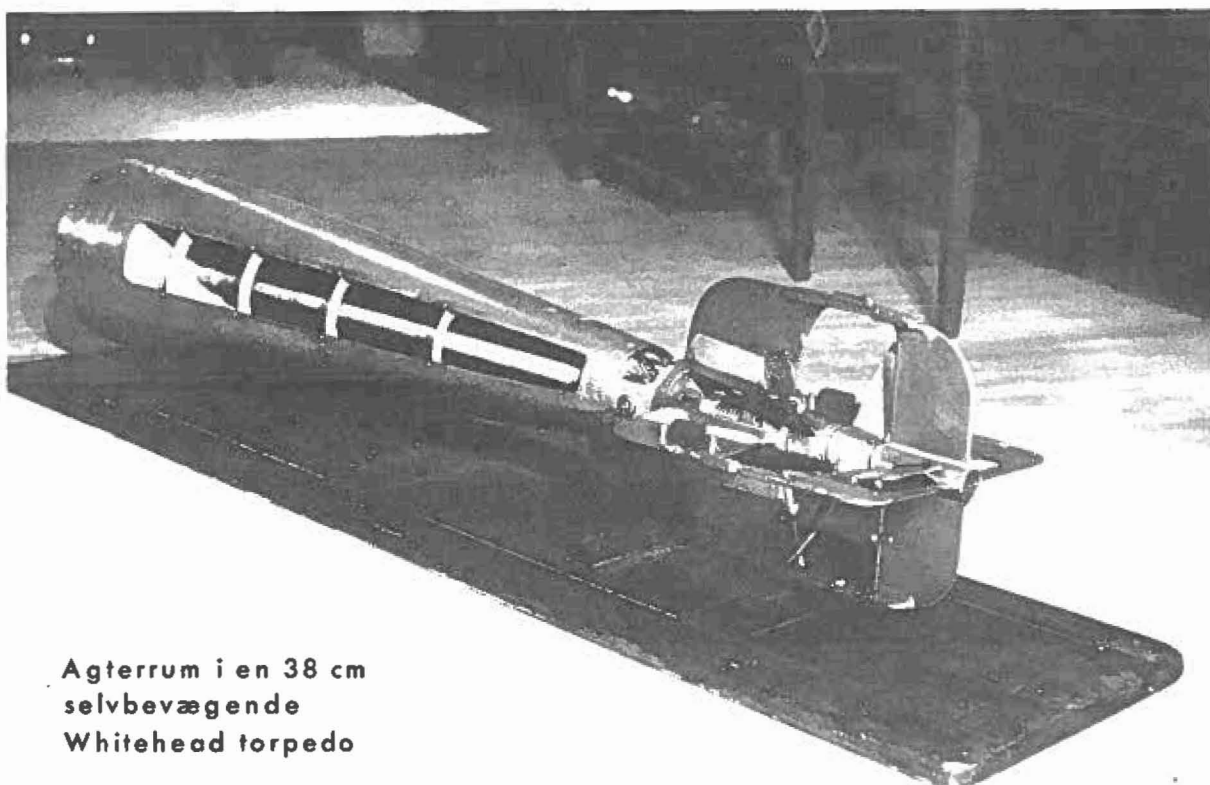
Torpedoen i søværnet i 100 år

Som omtalt i Søværns-Orientering har den svenske marine til hensigt i juni 1976 at fejre 100-årsdagen for indførelsen af den selvbevægende torpedo i marinen.

Ved at læse de svenske dagblades omtaler af dette 100-års jubilæum kan man let få det indtryk, at det alene var den svenske flåde, der for 100 år siden indførte dette nye våben, men det var ikke tilfældet. Sverige var ikke alene om indkøbet af den Luppis-Whiteheadske selvbevægende torpedo i 1875. Det var et fælles våbenindkøb for Danmark og Sverige-Norge. På nutidsdansk vil man vel kalde et sådant køb for et storkøb, hvor man nok også for 100 år siden

høstede fordelene ved den kvantumrabat, der følger med ethvert storkøb.

Baggrunden for det fælles storvåbenindkøb var følgende. Allerede i 1868 afholdtes der for den Østrig-Ungarnske flåde forsøg med den Luppis-Whiteheadske selvbevægende torpedo. Forsøgene blev tilfældigvis overværet af en dansk officer, og under besøget tilbød Whitehead, at såfremt den Østrig-Ungarnske regering ikke ville købe sig absolut eneret til torpedoen, ville Whitehead tilbyde Danmark opfindelsen. Året efter overværede danske officerer i Fiume en torpedoskydning med den selvbevægende torpedo. De delegerede fik kun torpedoen at se i vandet, og der blev ikke givet forklaring på våbnets konstruktion. Torpedoens sprængladning var på 7 kg dynamit, og trykket i luftkedlen var på 40 atmosfærer. Torpedoen kunne med en middelhastighed på 7-8 knob sendes ud på en afstand af 600 meter.

Agterrum i en 38 cm
selvbevægende
Whitehead torpedo

Der skulle dog gå endnu nogle år, før torpedoprojektet fik aktualitetens interesse i Danmark og i Sverige-Norge. I de mellemliggende år arbejdedes der for fuld kraft på at forbedre det nye våben, og fra flere landes torpedofabrikker indløb der tilbud om levering.

Som omtalt afsluttede Danmark og Sverige-Norge i 1875 en fælles kontrakt med Whitehead om levering af konstruktionstegninger, et eksemplar af "normaltorpedoen", 25 torpedoer af den nyeste konstruktion til hvert af de to lande samt udlevering af "hemmeligheden", d.v.s. dybdestyringsmekanismen. Det var den epokegørende opfindelse i det nye våben, og så sent som i søværnets 45 cm torpedoer, der udgik efter 2.verdenskrig, hed det rum, hvor dybdestyringsme-

kanismen var installeret, "det hemmelige rum".

Prisen for "hemmeligheden" var 5000 pund sterling, og hver torpedo kostede 400 pund sterling med et tillæg på 50 pund sterling for hver knob, torpedoens fart oversteg 18 knob. Der skulle dog ikke betales for mere end max. 2 knobs "overfart". Derudover sikrede de to lande sig fortrinsret til køb af yderligere 50 torpedoer til en pris af 300 pund sterling pr. stk.

"Normaltorpedoen" ankom til København i juli 1875, men den var allerede på det tidspunkt at betragte som en museumsgenstand, idet de nyeste torpedoer på grund af den accelererende tekniske udvikling var "normaltorpedoen" langt overlegen. "Normaltorpedoen" havde en kaliber på 30,5 cm, medens de nye torpedoer havde en kaliber på 38 cm.

De første af de 25 torpedoer blev modtaget i Danmark i 1876. Gennemsnitsfarten var på godt 20 knob på 200 meter. Ladningsvægten var på 35 kg sprængstof.

Dette er den korrekte historiske udvikling om den selvbevægende torpedos samtidige indførelse i det danske søværn og i den svenske marine. Alt i alt kom dette våbenkøb for våbnene alene til at koste Danmark ca. 350.000 kr. Nu er det vanskeligt over en periode på 100 år, hvor samfundsstrukturen har ændret sig kolossalt og dermed fordelingen af samfundets udgifter, direkte at sammenligne våbenkøbspriser i 1975 med våbenkøbspriser i 1875, men et lille fingerpeg kan man dog få, når det oplyses, at statsbudgettet i 1875 var på ca. 45 millioner kroner, og at dette våbenkøb belastede statsbudgettet med ca. 3/4%. I dag i 1975 er statsbudgettet på ca. 60 milliarder kroner, og 3/4% ville være ca. 450 millioner kroner.

Indtil 1885 fabrikerede Søminekorpset, der var oprettet fem år tidligere, mindre dele til torpedoerne. Derefter påbegyndtes fremstilling af udskydningsapparater. Først i 1889 indledtes fabrikation af torpedoer. Denne produktion var både til eget brug og til eksport og fortsattes lige til de første år af 2.verdenskrig. Produktionen blev ikke genoptaget efter krigen, da man gik over til anvendelse af tyske torpedoer, der senere er blevet erstattet af svensk fremstillet torpedomateriel. (VBS)

Folketinget takker søværnet

Efter folketingsdelegationernes rejser i Grønland i sommer har Folketingets formand, Karl Skytte, sendt et brev til Forsvarsministeren, der har videresendt det til søværnet. Vi bringer her brevets ordlyd:

"Kære Orla Møller. Nu, hvor Folketinget atter er samlet, har jeg haft lejlighed til at tale med nogle af de medlemmer, der har deltaget i som-

merens to Grønlandsrejser. Fra mange sider har jeg atter i år hørt lovord over rejsernes vellykkede forløb, og det er mit indtryk, at det i høj grad skyldes den enestående hjælpsomhed og venlighed, der blev udvist over for deltagerne af officerer og mandskab om bord på inspektionsskibet INGOLF og inspektionskutteren AGPA.

Vi er i Folketinget klar over, at indkvarteringen af folketingsdelegationerne på skibene uundgåeligt måtte medføre ulemper for mandskabet og indskrænkninger af deres sædvanlige faciliteter. Vi påskønner derfor i høj grad, at det til trods herfor har været muligt at gennemføre rejserne uden at spore nogen utilfredshed hos besætningen - tværtimod mødte Folketingets medlemmer stor gæstfrihed fra alle blandt besætningen, der gav udtryk for glæde over denne mulighed for direkte kontakt med de folkevalgte.

Folketingets partier lægger stor vægt på, at medlemmerne får lejlighed til ved selvsyn at stifte bekendtskab med Grønland, og gennem de år, vi har kunnet gennemføre disse rejser, er det præsidiets indtryk, at rejserne med søværnets skibe giver de bedste muligheder for et varieret indtryk af forholdene på Grønland.

Jeg vil bede dig lade en tak gå videre til alle i forsvaret, der har bistået med arrangementet af Folketingets Grønlandsrejser, og ikke mindst til skibenes chefer, der i særlig grad har ydet en indsats for, at Folketingets sommerrejser til Grønland fik et vellykket forløb".

Chefen for Søværnet har sendt brevet til inspektionsskibene INGOLF og FYLLA samt inspektionskutteren AGPA med anmodning om, at brevets indhold bekendtgøres for alle om bord. (MST)

Vi skal stadig spare energi

Forsvarskommandoen har tidligere pålagt alt personel at udvise den strengeste økonomi med energiforbruget. Det er bl.a. blevet fremhævet, at det daglige forbrug af olie og elektricitet ved drift af forsvarets etableringer bør være under konstant kontrol.

Forsvarsministeriet har netop gentaget denne opfordring i en skrivelse til alle tjenestesteder. Det sker efter en henstilling fra Boligministeriet om, at der på grund af de stigende udgifter til bygningsopvarmning bør udvises de størst mulige besparelser på dette område. Boligministeriet anmoder om, at alle offentlige myndigheder medvirker til at spare mest muligt på energiforbruget i statens bygninger, og ministeriet fastsætter samtidigt detaljerede retningslinjer for driftsmæssige energibesparelser.

Forsvarskommandoen nævner Boligministeriets retningslinjer, der stort set

må siges at være velkendte af personallet, og fornyer sit pålæg til de kommandantskabsforvaltende myndigheder om nøje at overholde dem.

(MST)

Fjernstyret svensk minestryger

Ved en demonstration ud for Limhamn har den svenske flåde præsenteret et nyt hjælpemiddel til bekæmpelse af miner. Den kaldes "stavbåten" og ligner en mini-undervandsbåd, men er i virkeligheden en stor elektromagnet, der fjernstyres fra land eller et skib. Gennem elektromagnetiske bølger og støj kan den bringe adskillige minetyper til eksplosion.

Trods kraftig blæst og stærk sø kunne stavbåten manøvreres uden vanskelighed. Den er 20 m lang og vejer lige så mange ton. Den har fået sit navn, fordi den i princippet består af en lang stang, der er udrustet med elektromagnet og generator. Desuden har den et ret avanceret teleudstyr af hensyn til fjernstyringen. Dens maximale dykkedybde er 30 m, og den er i stand til at udløse miner på en afstand af ca. 300 m.

Chefen for marinens "røjdykardivision", orlogskaptajn Hans Ahlsmark, sagde, at stavbåtens opgave er at foretage en første runde over et farvand, der mistænkes for at være mineret. Først derefter sættes dykkere eller frømand ind. Den svenske flåde ønsker ikke at opgive, hvor meget den nye stavbåt koster, men den er relativt billig. Det kan oplyses, at den udfører et arbejde, som man ellers måtte have to konventionelle minestrygere til. Stavbåten er ret enestående, men den vesttyske flåde har dog en fjernstyret minestryger af lignende type.

(MST)

Indland kort

Torpedostation Kongsøre ligger langt fra alfarvej, men alligevel kom der 700 mennesker til "åbent hus" lørdag den 11. oktober. Gæsterne fik en grundig orientering om torpedoer og om Søværnets Frømandskorps uddannelse og virke. Tilslutningen var ti gange så stor som ventet, så stationen overvejer at gentage arrangementet.

Statens tre isbrydere, DANBJØRN, ISBJØRN og ELBJØRN, der er baseret på Flådestation Frederikshavn, går nu til værft for sæson-klargøring. Under oplægningen er der 6 mand om bord på hver, nemlig en maskinchef, en l.mester, en bådsmand, en matros, en donkeymand og en elektriker, medens den sejrende besætning er på 33 mand.

Den 19.oktober havde Holmen for første gang i historien besøg af en civil eskadre. Det var foreningen af store motorsejlere, der med en snes både og 80 deltagere havde fået tilladelse til et besøg. Kommandørkaptajn K.Søderlund lodsede eskadren ind og ud om bord på formandens "kommandoskib".

I tilslutning til den vesttyske flådes øvelse i Skagerrak blev der holdt "Steam Past", fordi torpedobådene af JAGUAR-klassen var ude på den sidste rejse. Den overværedes af 22 officerer fra Enhedskommandoen i Karup, der sammen med 38 skibe med 1.400 besætningsmedlemmer aflagde besøg på Flådestation Frederikshavn. JAGUAR-klassen udbydes snart til salg i Kiel.

Udland kort

Den 5.november forlader det svenske minefartøj ALVSNABBEN Karlskrona for at indlede sit 21. langtogt, der i år går til bl.a. Algier, Syd- og Nordamerika samt Galapagos-øerne. Skibet medfører en omfattende udstilling af svenske industriprodukter, som de svenske ambassader inviterer erhvervsfolk til at bese.

Den hollandske forsvarsminister Vredeling har mødt så stor modstand i parlamentet mod planen om at lægge flådens Neptun-fly i mølpose, at han har måttet opgive den. Man overvejer nu, om de med tiden skal udskiftes med de vesttyske Breguet-Atlantique-fly, når tyskerne får nye amerikanske. Neptun-flyene deltager i øjeblikket i NATO-øvelsen "OCEAN SAFARI 75" i Nordatlanten.

Prinsen af Wales har fået sin første kommando som chef for minestrygeren BRONINGTON, 300 t, 37 besætningsmedlemmer. Den tilhører 1st Mine Countermeasures Squadron i Rosyth og er navngivet efter en lille by i Wales. Prinsen var sidst helikopter-pilot.

En ny isbryder til den svenske stat er blevet navngivet FREJ på Wärtsiläværftet i Helsingfors. Data: 105x30x7 m, akseleffekt 22.000 hk. Det er den tredje isbryder, der leveres under det svensk-finske isbrydersamarbejde, og der er endnu én under bygning. De to tidligere er ATLE til Sverige og URHO til Finland.

Alle amerikanske fyrskibe med undtagelse af to, et på vestkysten og et på østkysten, er nu udgået. De er afløst af bøjler så store som et 40 t fartøj og udsender lys og lydbølger og har et tilhørende stort signaludstyr. Også de to

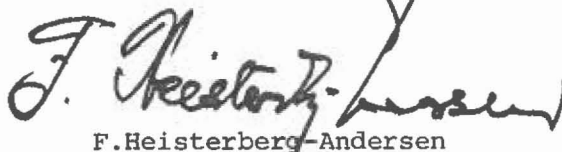
sidste fyrskibe er på vej ud af sagaen.

Perus flåde får bygget to Type 209-klasse undervandsbåde på Howaldswerke i Kiel. For at udfylde ventetiden og kunne uddanne besætninger til bådene har man fra USA overtaget en undervandsbåd af GUPPY-klassen, ATULE, der er fra 1944 og udgik af tjeneste i 1973. Den kaldes foreløbig Nr. 45, men har endnu ikke fået nyt navn.

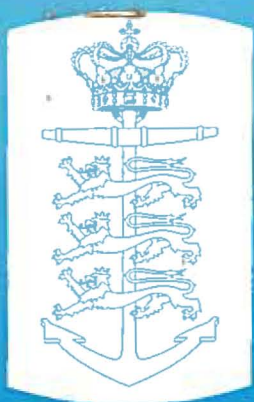
En busfuld mennesker observerede den 21. oktober en stor, mørk, uidentificeret genstand ved Altøy i Namsenfjorden. Sjøforsvarskommandoen blev alarmeret, men da positionen for observation var unøjagtig, varede det 70 minutter, før et fly nåede frem. Eftersøgningen gav intet resultat, men iagttagerne mener, at genstanden var en stor undervandsbåd.

Den engelske flåde har i perioden 13.-25. oktober gennemført en større national minestrygningsøvelse i farvandet mellem Humber og Themsen. Foruden minestrygerne deltog bl.a. fiskeriinspektionsskibe og helikoptere. Den 18. forlod en del af skibene øvelsen for at aflægge et firedages besøg i København.

e. b.

F. Heisterberg-Andersen
Stabschef ved Chefen for Søværnet

SØVÆRNS- ORIENTERING

Den atomdrevne missil-fregat BAINBRIDGE

Den amerikanske flåde 200 år

Den amerikanske flåde har i disse dage på skibe og tjenestesteder over hele verden fejret 200-årsdagen for sin tilblivelse. Næsten alle andre flåder, både østlige og vestlige, har bevidnet deres opmærksomhed. Herhjemme fra har Chefen for Søværnet sendt en hjertelig lykønskning til sin amerikanske kollega.

USAs flåde er ottemå- neder ældre end den amerikanske nation, som fej-

rer sit 200 års jubilæum næste år. Da uafhængighedskrigen udbrød i 1775, fandtes der ingen organiseret amerikansk marine. Kolonisterne måtte benytte private skibe bemanded med sømænd, nybyggere og soldater i sine første sammenstød med briterne, hvilket viste sig at være lidet effektivt og tilfredsstillende. Men den 13. oktober 1775 vedtog den 2. kontinentale kongres, som var samlet i Phi-

ladelphia, at bevilge midler til at købe og udruste fire orlogsfartøjer. Dermed var den amerikanske flåde etableret.

Flåden bestod til at begynde med af 2 kanonbåde, ALFRED med 24 kanoner og COLUMBUS med 20 samt to brigger. Det var en meget beskeden start i forhold til de opgaver, som var i vente, men det var dog bedre end den styrke, man hidtil havde måttet nøjes med.

Missil-destroyeren JULIUS A. FURER

Nogle måneder før havde præsident Washington samlet sin "Washington Navy", der bestod af 8 mindre fartøjer, som han indsatte mod britiske støttepunkter for at sikre ammunition og forsyninger til sine styrker. Denne sammenskrabede styrke var ikke meget bevendt, og den fik da også kun kort levetid, hvorunder den måtte lide under englændernes spot.

I tiden mellem de tre krige med England blev USA desuden indblandet i to andre konflikter. Den ene var "kvasikrigen" mod Frankrig 1798-1801, da de to berømte skibe CONSTELLATION og CONSTITUTION fik ild dåben. Den anden var den energiske krig mod barbarlandene i Middelhavet, som drev sørøveri og pengeafpresning mod en række andre lande, heriblandt Danmark. Det var her amerikanerne foretog det sagnomspundne angreb på byen Tripoli, som endog af tvang admiral Nelson beundring - et af de mest koldblodige angreb, han havde hørt om, erklærede han.

Nogle år senere - under 1812-krigen mod England - blev CONSTITUTION nedkæmpet af en britisk fregat. Det overbeviste både præsident Madison og kongressen om nødvendigheden af en stærkere flåde for at beskytte landet. Marinens eksperter gik i gang med en række undersøgelser og forsøg for at finde frem til nye skibstyper og ikke mindst nye former for fremdrift. Det førte til konstruktionen af verdens første dampdrevne krigsskib ROBERT FULTON i 1814. Skibet var opkaldt efter den amerikanske opfinder, som allerede i 1803 havde demonstreret sin første dampdrevne båd på Seinen i Paris.

Den amerikanske flåde kan se tilbage på en historie fuld af sejrige søslag, men også sviende nederlag. Det mest smertefulde er fra vor egen tid, da japanske fly ved daggrøn den 7. december 1941 gik til angreb mod flådens base i Pearl Harbour på Hawaii. I løbet af en halv snes minutter blev 15 orlogsskibe sat ud af spillet, herunder alle de 8 slagskibe i Stillehavsflåden. Men hvor ødelæggende og lammende angrebet end var - den amerikanske flåde rejste sig med vældig styrke, og angrebet på Pearl Harbour blev begyndelsen til fuldstændig udslettelse af den japanske marine.

(MST)

Tordenskiold-prisen overrakt

Formanden for Selskabet Danske Tordenskiold-Venner, direktør E. Friisager, stod igen i år som initiativtager til og primus motor for højtideligholdelsen af viceadmiral Peter Tordenskiolds fødselsdag den 28. oktober.

Som sædvanligt blev dagen markeret ved en mindehøjtidelighed i Holmens Kirke, hvor der blev lagt kranse ved Tordenskiolds sarkofag. Efter den kirkelige højtidelighed mødtes selskabets medlemmer og et antal norske og danske gæster - med Norges ambassadør og medlemmer af Wessel-Slægten i spidsen - til en sammenkomst i Søofficersforeningen, hvor den af direktør Friisager indstiftede Tordenskioldpris blev uddelt. Den tilfaldt i år efter indstilling fra Chefen for Søværnet nuværende orlogskaptajn Kjeld Preben Jensen med følgende begrundelse:

"Kaptajnløjtnant Kjeld Preben Jensen gennemførte som chef for inspektionskutteren AGPA på fortrinlig måde en vanskelig og risikofyldt søredningsaktion den 29.-30. november 1974 ved Sænerut i

i Kobberminebugten. Under den flere timer lange aktion, hvor der søgtes efter overlevende fra fiskefartøjet "RITA OLSEN", viste kaptajnløjtnanten forudseenhed, beslutsomhed, dristighed og god forståelse for sit ansvar som chef for et af Flådens skibe således, at det på trods af de ugunstige vejrforhold lykkedes ham og hans besætning at bjerge to af de forulykkede tre fiskere".

Med prisen på 3000 kroner fulgte en statuette af Tordenskiold.

(MST)

112 Timers flyinspektion

Søværnets Flyvetjeneste har i juli kvartal fløjet 112 timers fiskeriinspektion på Færøerne og Grønland, svarende til et overvåget havområde på 89.600 kvadratsømil. Fiskeriaktiviteten har været normal for årstiden, og ingen lovovertrædelser er blevet konstateret fra helikopteren. I forbindelse med FYLLA's besøg i Edinburg blev helikoptergruppen ilandsat på Færøerne til varetagelse af fiskeriinspektion og "Search and Rescue" (SAR).

Med hensyn til SAR-operationer har det heldigvis været en stille periode, idet der kun er udført 3 missioner:

- En kvæstet fisker blev fra en skotsk trawler overført til FYLLA via gummibåd. Efter behandling af skibets læge blev patienten overført via helikopter til hospitalet i Thorshavn.
- Eftersøgning i Kobberminebugten SW for Grønvedal efter en overbordfalden person fra M/S GRØNLAND.
- Eftersøgning af en hvidmalet jolle med en person ombord i området ved Angmagssalik på Grønlands østkyst.

Udover disse flyvninger har der været udført en del isrekognoscering og transportflyvning på Grønland i forbindelse med Dronningens besøg.

(SVF)

2. Skoleskibsdivision stryger kommando

2. Skoleskibsdivision, der består af ministrygerne VILSUND og EGERNSUND, strøg kommando den 17. oktober. Det skete efter en sommer, der har betydet stort arbejde og travlhed, men også mange oplevelser. Travlheden kan illustreres med tal. Skibene har været 1230 timer under gang, de har ligget 958 timer til ankers, sejlet 9.178 sømil og brugt 184 m³ gasolie.

Under togterne har skibene haft tilkommanderet kadetter på forskellige trin; således forrettede de ældste kadetter tjeneste som 3.kommanderende, medens kadetter fra de yngste klasser forrettede vagtchefstjeneste under opsyn af skibenes chef eller næstkommanderende. I alt er 12 kadetter af A-linien, 20 af B-linien samt 20 sergenter SØ(aspiranter) blevet uddannet under sommerens togter. Af hensyn til uddannelsen er hovedparten af sejladsen foregået i danske farvande, men divisionen har dog også vist flaget på Helgoland, i Stockholm ved "Barnets Dag", i Skagen ved starten af "Skaw Race", og herhjemme har man bl.a. deltaget i Kadetidrætsstævnet i Aalborg og besøgt mange provinshavne. Divisionen har ligeledes deltaget i øvelserne DANEX 2/75 og BOTANY BAY på lige fod med de operative minestrygere, skønt divisionen havde stærkt reduceret besætning.

Efter et godt og vellykket togt var det med vemod, siger man om bord, at kommandoen blev strøget og besætningerne spredt på andre enheder.

(ULVS)

Bekymrede svenske optimister

Det svenske forsvars øverste ledelse har afsluttet en studierejse i Norrland med et stort anlagt pressemøde, der havde samlet kyndige journalister fra hele Sverige. Man kan sammenfatte forsvarschefens og værnschefernes syn på situationen, medens man afventer forsvarsbeslutningen for 1977, i få ord: - Vi er meget bekymret over forsvarets stadige svækkelse på grund af de mindskede bevillinger, men føler dog alligevel en vis optimisme for fremtiden!

Optimismen begrundes af ÖB og Co. på en forhåbning om, at politikerne skal tænke om og give forsvaret et sådant økonomisk spillerum, at regeringens deklARATION - "hele landet skal forsvares" - også i fremtiden bliver troværdig.

Forsvarschefen, general Stig Synnergren, sagde, at forsvaret stadig er respektindgydende og stort set velafbalanceret, men det er et resultat af årtiers indsats. Det er dog tydeligt, at udhulingen af forsvaret, som begyndte i 1968, er gået over i reel nedrustning samtidigt med, at omverdenen er mere rustet end nogensinde i fredstid. Vi skal huske, at den svenske oprustning, som startedes i 1936, først fik fuld effekt i 1948 - tre år efter

den anden verdenskrigs afslutning! Da var vi stærkest og omverdenen svagest, i dag er situationen en helt anden.

Hvad bliver resultatet, hvis politikerne ikke tænker om? Jo, allerede i halvfjerdserne bliver de teknisk bedst udrustede afdelinger næsten halveret. De nuværende 30 brigader mindskes til 18, af de 20 undervandsbåde bliver kun 14 tilbage, og flyvevåbnets 20 jagtdivisioner reduceres til 8 og de 10 angrebsdivisioner til 5. Det er op til politikerne at vurdere, hvor stor forsikringspræmien til forsvaret bør være for at give en rimelig trykgheds garanti.

Forsvarschefen ville ikke svare på spørgsmålet om, hvordan det føltes, at Sverige, der kaldes verdens rigeste land, ikke mener at have råd til at ofre et par hundrede millioner kr. mere pr. år til forsvaret, når U-landshjælpen på én gang kan forhøjes med en milliard kr., men han erklærede, at Sverige givetvis havde råd til det.

Chefen for Försvarets Materielverk, generalmajor C.-G. Ståhl, sagde, at i de sidste 15 år er forsvarets andel sunket fra 17,5 til 9,5% af de totale statsudgifter. Påstanden om, at Sverige i international sammenhæng har et meget dyrt forsvar, da vi ligger på en tredjeplads med forsvarsudgifter, er helt misvisende. Det er jo ikke antallet af kroner til forsvarsudgifter pr. indbygger, som udgør målestokken, men hvor meget man disponerer over af bruttonationalproduktet for at kunne betale udgifterne. Her kommer Sverige ved sammenligning langt ned på skalaen. I 1964 var forsvarsudgifterne 4,6% af bruttonationalproduktet og i 1974 kun 3,6%. Det betyder, at Sverige i forhold til 12 lande, der kan jävnføres, ligger på en sjette plads. Hvis 1977s forsvarsbeslutning resulterer i snævrere rammer for udvikling af materiel, kan konsekvenserne for forsvarsindustrien blive alvorlige. Skal den overleve i en sådan situation, kræves der både en langt friere og stærkt øget eksport, sagde Ståhl.

Foruden forsvarschefen og general Ståhl deltog hærchefen, generalløjtnant C.E. Almgren, flådechefen, viceadmiral B. Lundall, flychefen, generalløjtnant D. Stenberg, og Milo-chefen for Nedre Norrland, kontreadmiral Per Rudberg, i pressemødet. - For en gangs skyld et kvalificeret pressemøde, sagde journalisterne.

(MST)

Indland kort

I London holdes i dagene 12.-14. november en konference for kvindelige seniorofficerer inden for NATO. Fra Danmark deltager korpschef G.Hertz sammen med sine kolleger fra de to andre værn. Man skal bl.a. drøfte målsætninger for organisationen af kvindelige officerer.

Det interne TV-studie på Søværnets Eksercerskole var den 28.-29. oktober rammen om en interview-teknisk træning med Generalstabskursus 1974/76. I kursus deltog 16 elever, som blev direkte engageret i undervisningen med det nye medium. Auderød blev valgt, fordi man der råder over de rette moderne faciliteter.

70 NATO-officerer fra Rendsborg har været på det årlige studiebesøg i Danmark. I Odense fik de en række orienteringer af repræsentanter for forsvaret. Under opholdet fløj de i 7 vesttyske helikoptere til Langelandsfort, hvor de var på rundvisning, og chefen orienterede.

Forsvarets Bygningstjeneste har meddelt Forsvarskommandoen, at opførelsen af kvarterbygninger nr. 37 og 38 ved Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole nu er så langt fremme, at de er klar til overtagelse. Bygningerne afleveres i de nærmeste dage til skolen som kommandantforvaltende myndighed.

Udland kort

Karlskronaværftet har indledt konstruktionsplanlægningen af det minefartøj på 2.850 t, der skal afløse ÄLVSNABBEN. Det bliver værftets hidtil største nybygning, pris 125 millioner svenske kroner, aflevering 1981. Den falder sammen med byens 300 års jubilæum, hvorfor man vil indstille til flåden, at skibet navngives CARLSCROONA.

Den amerikanske flådeledelse havde planlagt, at hangarskibet CORAL SEA, 52.000 t, fra 1944, moderniseret 1956/60, skulle benyttes som træningsskib for flådens fly, men det bliver der ikke noget af foreløbig. Ved en inspektion viste det sig, at skibet var i en sådan tilstand, at det straks må på værft til storefter-syn. Det vil tage mindst 2 år.

Norges mest avancerede sproglaboratorium er blevet installeret på flådens rekruttskole KNM HARALD HÅRFAGRE. Man kan nu undervise elever på flere niveauer samtidigt. I øjeblikket undervises 4 klasser i engelsk og tysk og 2 klasser i spansk. Man er ved at producere kassetter, så eleverne kan fortsætte undervisningen på skibene.

Efter fuldførelsen af 7 japanske eskorteskibe i CHIKUGO-klas-sen bygges der 5 næsten identiske fregatter under 1973/77-for-svarsprogrammet. Det er TESHIO, YOSHINO og KUMANO, der snart er klar til aflevering, og de to endnu unavngivne DE 226 og 227, som afleveres i 1977. Data: 1.470 t, 93x10,8x3,5 m, 4 Mitsui B & W dieselmotorer, fart 25 knob, 165 mands besætning.

I Norge er udkommet den hidtil mest omfattende håndbog i Nor-den om dykning. Den indeholder udførlige kapitler om bl.a. dyk-kerteknik og -udstyr, fysik, medicin, dyknings- og signaltabel-ler samt ordliste på fire sprog. Bogen hedder "Dykking" og er på 350 sider.

Venezuelas flåde forhandler med det italienske CNR-skibsværft om bygning af en fregat af LUPO-klassen, som Peru allerede har tegnet kontrakt med værftet om. Kontrakten omfatter 4 fregatter. Venezuela drøfter desuden bygning af 4, måske 8 korvetter på ca. 1.000 t med værftet.

Thostrup